

1898. évi fénykép után.

XIII. ALFONZO SPANYOL KIRÁLY ANYJÁVAL ÉS NŐVÉREIVEL.

fel fia neveltetésére s szigorúan megkövetelte a megszabott rend pontos megtartását. E mellett jelleme fejlődését is nagy gonddal kísérte, a férfias erényeket igyekezett benne kifejleszteni. Tanítói igazán mesterei voltak, nem hízog udvaroncok s nem rejtegettek előtte sem trónja helyzetét, sem leendő feladatainak komolyságát. Szigorú életrendje mellett nem igen maradt idő arra, hogy a néppel is érintkezhesék; még a vezető politikusokat se volt alkalma megismerni. Spanyolországon kívül csak utazott s országából is keveset ismer. Eddig iskolás gyermeknek tekintették, a nép sorsának intézésére szükséges tapasztalatokat ezután kell elsajátítania. A kik ismerik, sokat beszélnek szíve jószágáról s modorának egyszerű, őszinte kedvességéről. A spanyol nép reménytel tekinthet most trónra lépett ifjú király felé, ki nekik ha uralkodása tartós lesz, talán megszerezheti népének azt a nyugalmat, mely a közállapotok állandó voltának eredménye s mely legfőbb szükséglet ahhoz a munkához, a melytől a sok társadalmi és gazdasági bajtól szenvedő ország sorsának javulása függ.

Spanyolország komoly időköt él most. Még nem herverte ki azokat a csapásokat, melyeket az Amerikával vívott szerencsétlen háború s ezzel úgyszólván összes gyarmatainak elvesztése mért rá s e mellett folytonos belső bajokkal is kénytelen küzdeni. A szocialista és anarchista forrongások ép úgy háborítják a trón nyugalmát, mint a karlisták és a republikánusok izgatásai. E veszedelmek ellen erős kézzel küzdeni a királynak és a hazafiaknak egyaránt. Az utolsó években minden nehézség ellenére sokat tett a regenskirálynő a veszedelmek enyhítésére, a fenyegető mozgalmakat sikerült elfojtani s az ország ipara és kereskedelme fejlődésnek indult.

Másrészt azonban attól is kell tartani, hogy a politikai pártszervevények fokozódni fognak most, hogy ismét férfi ül a trónon. A míg Mária

Krisztina királynő tartotta kezében az uralom gyeplőjét, a spanyol lovagiasság nem engedte, hogy a pártok teljes kiméletlenséggel vigyék harcra a politikai szenvedélyt. XII. Alfonzo övegye viszonylagos nyugalomban kormányozta Spanyolországot, kérdés, hogy ugyanazt élvezheti-e fia is? Az ország érdeke — s ez egyúttal a békét óhajtó Európa érdeke is — ezt kívánja, hogy az egykor világbíró nagy nemzet kiemelkedhessék múltja romjaiból és az új fejlődés útjára térhessen.

REJTETT SEB.

Mikor a háborúnak vége lett,
Úgy várták vissza a legényeket;
Nehányuk eljött, de sok ott maradt —
Egy domb alatt.

Hí társak hoztak egy sápadt fiút,
Annyát meglátva, csak is sirni tud.
Az esőkolgató s ágyba fekteti ...
Beszél neki.

Langyos-tavas és gyöngéd szeretet
Meggyógyítai úgy igyekeztenek,
S pünkösdkor anyja a templom felé
Elvezeté.

Rokon, ismerős is haladt velük,
Ezek dögéről lassan szó került.
Máskoról is. Csak egyről hallgatott.
Vajjon ki volt?

Körül járta atyva bágyadt szemeit,
Égy ifjú asszony félve rá tekint.
... S csodálkoztak, bár meggyógyult se,
Hogy halt bele?

Szabó Sándor.

AZ ŐSI SZELLEM.

Kozma Andor székfoglalója az Akadémiában.

Nemzeti nagy multunk óceán mögöttünk,
Kopár kis jelennek partján kikötöttünk.
Mennyi vad viharzás hányta, tépte gályánk!
Mégis, ős erővel minden bajt megállánk.
Végre itt van a part: a jelen, e próza! —
S im, ez őserőnk munkára aprózta.
Viharokban verve vérünk anyai ömlék,
Hogy pirosra festé bűsz habok özönjét.
Most, csupán verejték ül ki homlokunkra
S már ez is lecsüggeszt; akadoz' a munka —
És mihelyt bajunk sok, de kevés a pénzünk, —
Ős szokás az ősök lelkeit idéznünk.

A költő maga is mély hódolattal esügg a mult dicsőségén, de megütődéssel hallja, hogy tehetetlenségében mindegyre az ős után sóhajt az utód. Egyszer — itt a költemény fordulata — a hívásra csakugyan megjelenik a pánccslos, pajzsos ős (a *Mult*) az ideges, gyenge utód (a *Jelen*) előtt s kérdi tőle, hogy miben legyen segítségére. Az utód sorra elpanaszolja a jelen magyarjának bajait; sorra jönnek a politikai, a pénzügyi, a gazdasági, a társadalmi, az erkölcsi mizériák. Az ősi szellem készségesen segítene, ámde bebizonyítja, hogy mind az a baj, a mi valósággal megvan, egytől-egyig csupa új dolog, csupa modern nyavalya, melynek a Mult szellemében nem lehet meg az orvossága. Az ősi szellem sem a komplikált modern állampépet nem hozhatja rendbe, sem a pénzügyi pangást nem változtathatja javulásra, sem az agrár, sem a merkantil kérdéseket meg nem oldhatja; sem a szociális sebet nem forraszthatja be, a tömegnyomort meg nem szüntetheti, sem pedig a magyar tudomány s művészet fogyatékosságát nem segíthet. Még az irodalomban s általában a közélet egész vonalán tultengő reklámhűbök ellen sem tudhat orvosságot. Csupán az erkölcsi romlás ellen ajánl egy biztos szert: az elkeseredett küzdelmet. Lángoló hévvel fordul felidőzőjéhez, ki eleddig ezt a legnagyobb bajt is eltűrte, s így szól:

«Türöd tehetetlen panasz puha ágyán
Értem sóhajtozva gyermekesen, gyáván!
Türöd az erkölcsön a csorbát, a foltot ...
Mi a fundamentum, mi tart falat, boltot,
Hogyha nem az erkölcs? S türöd, hogy ez romlik?
S nem félsz, hogy egy bus nap minden összeomlik?
Ki innen! Őlts fegyvert, ne tétovázz, gyorsan!
Hitvány, ki harc nélkül sír csak silány sorsban.
Paripát nyergeltes, magamnak is egyet,
Kapjunk lóra! s rajta, neki völgynek-hegynék!
Neki a világnak: védni igazságot,
Menteni erkölcsöt, büntetni gazságot.
Föl fegyverre! lóra! Ne remegj, induljunk,
Az erkölcsrontók közt rettentően dülünk!»

A jelen magyarja persze visszariad az őserőjü hatalmas küzdelemtől. Már bánja, hogy felidézte az ősi szellemet. Hisz ő ezt azért tette csak, hogy az ősi szellem csodamód segítse őt ki nyomorúságaiból s nem azért, hogy az ő tőle követelt veszedelmes küzdelmet. A jelen magyarjának mentegőbizéseiére és kibuvóira az ősi szellem:

«... szól szívóltve jobban a viharzó vérszél:
— Ugy hát léha ajkkal minék is idéztél?
Mint segítsek rajtad? Nincs rá semmi módom,
Más az új világod s más enyém, az ódon.»

Igy megkezdett szemrehányó dikezőjét az ős szellem folyton fokozódó pátozással folytatja. Végül gróf Széchenyi István eszméire fordítván a jelen figyelmét — így beszél a jelen magyarjához:

«Én valék a multnak, légy te jelen bátra.
Mindhiába pislogsz ijedezve hátra.
Ha új kátyu fog meg, seose huz ki multad,
Egy segít, ha dologd buzdón megtanultad —
S végzed küzdve, győzve, okosan, serényen,
Uj erőre kapva példás ős erőnyen,
De mi mult örökre, sosem esdve vissza,
Csodát nem remélve, csak magadba bizva;
Nem velem dicsekvé renyhén és kevélyen.
De korodnak minden titkát érte mélyen.
Jaj, ha létjogodnak csupán engem nézel,
Ha új létozátkra ős lelket idézel!
Hogy rád a hanyatlás bélyegét ne süssék,
Nem ős, új szellemre van nálad ma szükség!
Uj szellemre, milyet a sírban is áldott
Legnagyobb magyaroknak lángelemje álmódt,
Napnyugatra nézvén szent irigykedéssel:
— Népem, kelet népe, hát te meddig késele?
Uj szellemre s nemesak hí külső mázra;
Idegen ne adja, csak tette példázza!
Uj szellemre, a mely lelkekből lelkezik,
Uj tehetségképen benned gyökeredzik,
Ezt ne várd az égtől s ne kérd ezt is kölcsön,
Teremtsd meg magadban, hogy téged betöltsön.
Uj tudás, új munka, új erkölcs e lélek —

S magam is, javadra, ebben újra élek.
A mi örök bennem: fajtánk nagy rejtelme,
A magyar hév — éled új időkre kelve,
S mint amaz új szellem dicső ihletése,
Ragad honéplő, alkotó merésre ...
Uj szellem! Uj szellem! Tárd ki kebled annak!
Uj időknék árján uj eszmék rohannak,
Uj munka hatalmán zsendülnek és nőnek
Felséges reményi a magyar jövőnek».

A HOLLANDI KIRÁLYNŐ BETEGSÉGE.

Most már túl van a veszedelmen *Vilhelmina*, a hollandusok ifjú királynője, Orániai Vilmos házának utolsó sarja. Hetekig életveszélyes betegséggel küzdött, voltak napok, a mikor csaknem lemondtak már életéről, de a gondos kezelés és az ifjú erős természet végre is legyőzte a betegséget.

A királynő, ki hetek óta tifuszos lázban szenvedett, május 4-ikén került életveszélybe, a mikor állapotát korai szülés súlyosbította. Ez esemény híre, a mely egyszerre megsemmisítette a királynő állapotához fűzött reményeket s egyúttal megújította az élete iránt táplált aggodalmakat, nagy nyugtalanságot keltett mindenütt. A hollandus nép, mely nagy szeretettel ragaszkodik a fiatal királynőhöz, szinte lélekzetét visszafojtva figyelte a *looi* kastély betegszobájából érkező híreket, Hollandia minden templomában a királynő életéért könyörögtek az imák, zengett a szoltár s a királyi kastély előtt állandóan nagy népcsoport állt, imádkozva és fájdalommal tárgyalva az új híreket. Európa uralkodói és népei is részvételt figyelték a betegség lefolyását s általános volt az öröm és megkönnyebbülés a királynő egészsége jobbrafordultának hírére. Most már, az orvosok állítása szerint, túl van a veszélyen s nemsokára ismét kezébe veheti az ország ügyeit.

KÉMEENES ÁGOSTON.

Elbeszélés. Folytatás.)

Irta Szentgyörgyi László.

III.

Már másodikát harangoztak. Az utcákat elrepte a rorátéra siető nép. A főúton nagy csapat asszony haladt csendesen beszélgetve, előttük két gyermek lámpással. Apjuk nagy csizmájában alig birták emelni a rátapadt hótól megnehézedett lábukat. Hátral jönnek a férfiak komoran, szótlanul. Minden utcából szállingóznak. Egy-egy lámpás imbolygó fénye hosszú, ragyogó sávot vet a fehér földre, majd a házak sötét falain suhan le, míg elvesz az éjben. Mindenki siet. A nagy hideg gyors menésre készíti. Magános alak kanyarodik ki a mellékutazából. Magas, nagy férfi. Lassan bandukol a hóban. Feje mellén csügg. Mély gondolkodásban van. Tele van lelke keserűséggel. Felfordult benne minden, a gonosz indulatok megkönyékezték szívét. A mint a stólmakéretésbe befordult, az esperes úrral találkozott. Alázatosan vette le a sikkját. A pap megismerte.

— Na, hogy vagytok, Ágoston?
— Isten segedelmével csak megvolnánk.
— Hát a feleségeddel?
— Meg volnék vele is, de úgy látszik, az Isten még sem nekem rendelte.
— Na fiam, nem kell búsulni. Kicsit veszekedtetek, úgy-e? Majd kibékültök. Ha gondolod, vasárnap nagymise után behívom az asszonyt. Beszéltek vele.
Az öreg lelkipásztor nyájasan veregette meg Ágoston széles vállait s bement a templomba. Ágoston lassan utánna ballagott.

A templom megtelt néppel. Az ajtatos csendet csupán visszafojtott köhögés, a még folyton jövők tompa zaja törte meg. A padozat megtelt az utcáról behordott havas sárral. A kacagányokon olvadni kezdő hó vékony párázattal töltötte be a levegőt, melyből mint fátylon keresztül csillogtak a gyertyák. Sűrűn tömve voltak a padok. Nagy részöknek állniok kellett.

Megszólal a sekrestye csemetéje, kilép a két minisztráns, utánuk a pap s mély áhítattal járulnak az oltárhoz. A kóruson felhangzik a kántor ékes szava:
«Harmatozzatok, égi magasok!»

A nép szintén belekap az énekbe. Először bátortalanul az asszonyok, majd a férfiak s szállnak a hatalmas akkordok fel az Úr zsámolya elé. Ágoston elmerülve hallgatja a szép éneket, melynek hangjai balszámként hullnak csüggő szívébe. Megpróbálja ő is, mint rendesen, de torkát nagyon szorítja valami. A második versnél végre az ő erős baritonja is belevegül a hangzóba. Aztán áhitatosan imádkozott, de megvigasztalódni nem tudott. Meg fogja-e bocsátani a nagy bűnt a jó Isten? ...

A roráténak vége volt, a pap visszament a sekrestyébe. A nép is kezdett széledni. Ágoston bement a paphoz, ki épen a stólm akasztotta ki a nyakából.

— Valami kívánsz talán?
— Méltóságos esperes úr, ha ideje lehetne, erősen megkérném valamire. Meg szeretnék gyönni.

A lelkes meglepetve nézett rá. Csak ekkor vette észre a megtörtén álló embernek dült arcát.

— Jól van, fiam. Ha szükségem van az isteni vigaszra, igaz szívvel nyújtom azt.

Kezébe vette a feszületet s fehér papiingben kilépett a sekrestyéből, a gyóntatószék felé tartott. Ágoston mélyen lesújtva, lehorgaszott fejével követte a lelkiatyát.

Ágnes az utca közepén állott. Bizonytalanul nézett szét. Visszafordult házuk felé, egy-két lépést tett előre. Majd hirtelen elhatározással szinte futva ment ellenkező irányban, le Alszege felé. Nem soha! Abba a házba nem teheti többé a lábát. Inkább elvesz itt künt. Ennek úgy is csak szerencsétlenege lenne vége.

A mint a szegleten befordult, összeütközött valakivel. Ijedten tekintett föl.

— Te vagy, Péter? — kérdé remegő szívvel.
— Én hát! — szólt a legény. — Hova mégy?
— Nem tudom. Tán épen hozzád indultam.
— Azt jól tetted, Ágnes.
— Nem jó vége lett a dolognak, — mondá csendesen az asszony.

VILHELMINA HOLLANDI KIRÁLYNŐ.

— Milyen dolognak te?
— Hát a mi dolgunknak.
— Aztán miért?
— Ma reggel hozzád mentem, hogy mondjak valamit. Azt, hogy Ágoston csak roráté után akart indulni. Gondoltam, hogy ha nem tudod meg, eljössz ismét s téged ott kap.
— Hát akkor ott kap s annyi!
— Úgy látszik, észrevette. Meglesett a gyermekkel. Mikor haza jöttem, vallatni kezdett s a fejszét reám emelte. Csak az ige tartotta, hogy ketté nem hasította a fejem. A mestergerendában akadt meg ...
Kari Péter vadul nézett.

— No ezt megbánja Kémenes Ágoston, — kiáltott összeszorított öklével háza felé fenyegetve.

Pár percig szótlanul állottak egymás mellett. Majd közönyösen, száraz hangon szólt az asszony:

— Nem megyek többet vissza.
— Hát mit csinálsz? Az urad ...
— Nem bánom. Utálom, mert olyan erősen akarja mutatni a nagy szeretetét. Pedig tudja, hogy mikor hozzá mentem, akkor sem állhatam ... Mért vett el? Látod-e Péter, ha te akkor igaz ember lettél volna, nem kerültem volna bajba!

— Arról már hiába beszélsz. Ha rossz volt is, úgy kellett annak lenni. Hanem, hogy kezdet emelt reád, azt meg fogja banni ... Még ma megütetem a tőkével, — suttogta dühtől hörgő hangon.

— Péter! ... Az Isten megver! ...

— Hadd el! Csak te ne beszélj az Istenről. Elég megvert engem, mikor kikezdettem veled. Most már mindegy. Hol van Ágoston? ...

— A rorátéra ment.
— Még ma találkozunk az erdőben. Csak egy rossz szót szóljon, vége az életének. Te csak menj haza. Eligazítottam én a dolgát ... Ha valami nagy baj talál lenni belőle, künn megvárak Moldovában. Ki jössz-e utánam, Ágnes?

Főri solymász a XV. századból.

Magyar főri nő és solymász a XV. századból.

— Vedd le az eszedet róla, Péter . . .
 — Azt kérdelem, ki jössz-e utánam? Igen-e vagy nem?
 — Az asszony gondolkozott. Végre közönyösen vállalt vont.
 — Ha épen úgy akarsz, nem bánom. Úgy is el kell vesznem.
 — Hát akkor értsd meg, a mit mondok. Estig vársz, míg meglátod, hogy milyen formán hozzak haza Agostont. Ha nagy baja esett, én már Moldovába szöktem. Éjszaka jere te is utánam. Ott várlak a grániczon, Csergő Amborusek dül-lőjénél. Aztán a hogy az Isten akarja, úgy lesz. Ezzel be sem várva a választ, eltűnt a sötétben.
 (Vége következik.)

A NEMZETKÖZI KERTÉSZETI KIÁLLÍTÁSRÓL.

Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület 1885 óta tizennégy nagyobb tavaszi kertészeti kiállítást rendezett már, de egyik iránt sem volt még oly nagy az érdeklődés, mint a mostani nemzetközi kiállítás iránt s annyi kiállító, a mennyi most kelt egymással versenyre, eddig soha sem volt együtt. A régebbi kiállításokon ugyanis átlag 30—35 kiállító szerepelt, kivéve az 1891 és 1899. évi októberi gyümölcskiállításokat, a midőn az előbbiben 106, az utóbbiban 176 kiállító vett részt, míg a mostaniban két-

Főri a XV. századból.

száznegyvenen versenyeztek. Eme kiállítások határozottan azt bizonyítják, hogy hazánk kertészete inkább a haszon-kertészet, különösen a

gyümölcskertészet terén fejlődik, míg a diszkertészet háttérbe szorul.

A mostani nemzetközi kiállításon különösen kitűnt hazai gyümölcskertészetünk nagy fejlettsége és versenyképessége. És ez igen örvedetes, hiszen a gyümölcs-termelés hazánkban fontos közgazdasági tényező, a melyet a kormány hathatósan támogat, vezetésével pedig olyan férfút bizott meg Molnár István kir. tanácsos, orsz. gyümölcsészeti miniszteri biztos személyében, a ki testestől, lelkestől hivatásának él. Nincsen kiállítás, a melyen ő alma-, körte- és szilva-csemetével meg ne jelenne; a kiállítás főbejáratától jobbra most is mintegy háromezer gyümölcsfa hirdeti az ő munkásságának eredményeit. Körülbelül negyven állami faiskola mutatja itt be szép csemetéit. Köztük legelől jár a budapesti magyar kir. kertészeti tanintézet egy miniatúr gyümölcsössele. A gyümölcsfáknak mindenféle nemét és fajtáját megtaláljuk itt. A nemesítésre-, oltásra használható egy éves magcsemetétől kezdve a már termő magas, félmagas, alacsony vagy törpe törzű fákig, körülvéve az alakított fákkal. Két karú füzfák, két és négy karú szárnyas fák, gula- és orsó-fák váltakoznak egymással. Nem látványosságra szánt példányokban, hanem abban a mindennapi szűkségletet fedező minőségben, a melynek ez az intézet évente millió számra küld szét az ország minden részébe. Csupa kitűnő, finom, válogatott fajták, a melyek nálunk

Lovagöltözék a XV. század második feléből.

Magyar főri a XV. századból, fegyverhordó apróddal.

KÉPEK A BUDAPESTEN RENDEZETT LOVASJÁTÉKOKBÓL. — Nemes Mihály rajnai a kőeremlékek részére.

Gróf Zselénszky Róbert.

Gróf Wimpffen Szigfríd.

beváltak és a melyekkel kiálljuk a versenyt a külfölddel is. Minden olyan fajtát, a melyet a külföldről drága pénzen szoktunk hozatni, hiteles fajtákban ettől az intézettől mind megszerezhetjük. Érdekes a cserepes gyümölcsfák gyűjteménye is, a melyekből többek közt gyümölcsökkel telt őszibarack-fácákat láthatunk.

A kertészeti tanintézet remek hajtattott virágos cserjéket is állított ki: különféle színű orgonát, rózsákat, gumós növényeket, pelargoniumokat. Gróf Esterházy Ferenc tatai kertészete is olyan díszcserjéket állított ki, melyek akár a párisi világkiállítás versenyezhettek volna, mint azt az itt járt francziák is elismerték. Remek szép volt a Japánból származó kék felfutó akác, *Glycine chinensis*. Virágfürtjei 15—20 centiméter hosszúak, gyönyörű kék színűek és oly nagy mennyiségben borítják el a növényt, hogy alig lehet a levelét látni. A piros akác és rokonai, továbbá az arany-sárga színű *Kerria japonica*, a hóhéhr *Prunus sinensis flore albo pleno* és fajtái, a nagy tulipán virágú sötét karminpáros *Magnolia purpurea*, a lecsüngő virágú kolkiszi hólyagfa, *Staphylea Colchica*, a kedves, ampelnába alkalmas sötét narancs színű kerep, *Lotus peltorhynchus*, mind olyan díszes növények, melyek a virágkedvelőnek sok örömet, gyönyörűséget szereznek.

Nézzük csak meg Esterházy gróf páfrány-gyűjteményét, melyet Nagy Ferenc főkertész tenyészt s a melyről a legszigorúbb bírálat mellett is el kell ismernünk, hogy minta-

Főri solymász hölgy.

szerű. A ki ezeket a remek finom, gyöngéd alkotású és kényes növényeket látta, kell, hogy elismeréssel adózzék ápolójuknak. Ez a terem különben a magyar kertészetnek sok kincsét foglalta magában. Adler Mór svábhegyi kertészetéből Szmilkó Ádám főkertésztől olyan szép *Cycas*okat és pálmákat láttunk, gyönyörű színű jáczintokkal, tulipánokkal és narciszokkal, a melyeket senki sem tekinthet meg gyönyörködés nélkül. Seyderhelm Ernő budapesti es. és

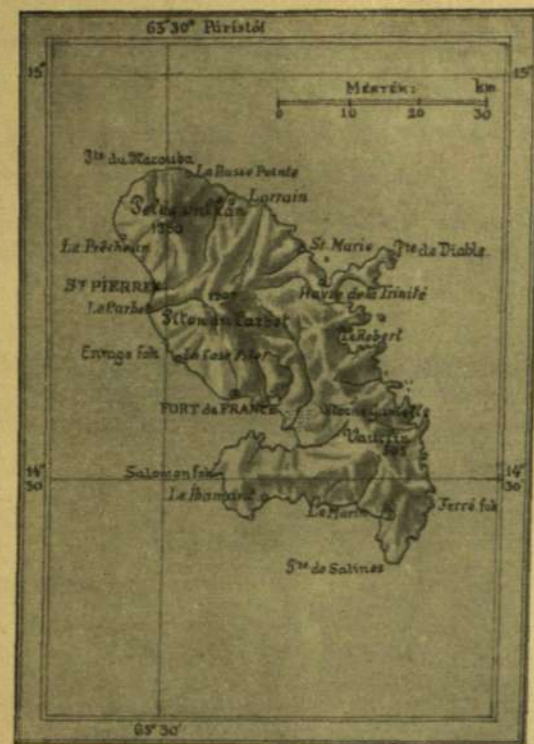
kir. udvari műkertész egy *Cycas* és *pálma* őserdőt rögtönzött a nagy iparcsernyekben. A mit a szabadban állított ki, az nemesek Széll Kálmánnak, a fenyők kitűnő ismerőjének kötötte le figyelmét, hanem a laikusnak is. A kiállítás fenyőfélékben különben rendkívül gazdag volt s igazi verseny tulajdonképen úgy a hazai, mint a külföldi kertészek között csakis a *fenyő-fáknál* nyilvánult. *Bednárz* Károly Ó-Kanizsáról, *Budapest* székesfőváros, *Pecz* Armin Budapestről, *Niemetz* T. W. Temesvárról, az *István-telki* kertészkepző iskola, az *alcsuthi* és *margitszigeti* kertészet, a *Gerenday*-féle piszkei kertészet hazánkból, *Guder* W. Boroszlóból, *Sander* Brüggeseből, *Clercq* van *Ghyseghe* Ledebergből, *Alberts* G. J. és *Frets* C. és fiai Boskoopból rendkívül gazdag *fenyő*- (*conifera*) gyűjteményeket állítottak ki. Az újdonságokban és ritkaságokban sem volt hiány. *Sander* a királydíj nyertes, *Araucariá*i között a *Napoleon Baumann*, a *Sanderianum*, stb. megnevezni való szépségek. Az *Araucaria* fenyők Amerikából, Chiliből származnak s finom levélzetük és szép, szabályos formáik által tűnnek ki.

Az *életja-cyprus*, *Chamaecyparis* igen sok új fajtában volt képviselve, mint pl. *pisifera filifera aurea*, *Obtusa lutea nova*, *monumentalis robusta*, *Boskoop discosége* és még számos más, a melyeket itt felsorolni sok volna. Az életfa ma a szabadban minden diszkertben nélkülözhetetlen és ezért művelik a kertészek oly nagy gonddal. Éjszak-Amerikából száрма-

Alabárdosok.

KÉPEK A BUDAPESTEN RENDEZETT LOVASJÁTÉKOKBÓL. — Berger fényképe után.

MARTINIQUE SZIGET TÉRKÉPE.

zik s mindenütt a világon, a hol kertészet van, keresett és kedvelt díszfa.

A kiállításnak egyik nevezetessége a fenyők között a *Sciadopitys* vagy japáni ernyős fenyő, a mely rendkívüli keresletnek örvendett. Főuraink közül számosan, s maga József főherceg is vásároltak e szép és ritka, de kissé kényes fenyőből.

A japáni törpefenyők különös bizarr és seccsios alakjukkal mint a japáni műkertészek különlegességei említendők. Csodálatos ezeken a fákon, hogy oly törpék, noha 70—200 évsek.

A meleg és hidegházi növényekben is sok volt a versenyző. A belga *Ad. de Clercq van Ghysseghem* czég vagyonszámra hozta a különféle pálmákat. Ritkaság a *Pincenectitia tuberculata*, a melynek törzse egy nagy kiálló gömböt képez, levelei pedig keskeny szalag alakban folynak le a törzsről. Érdekes czafrangos levelei miatt a *Caryota sobolifera* nevű palma, a mely inkább valószínűleg hasonló, mint pálmához. Termését növényi fagygyű nyeresére használják.

Sander pálmái közül a *Cocos Bonetti* az eddig ismert legkeményebb pálmafaj, szép kék színezettel és erős levélzettel és a *Cocos Blumenavia* emelendő ki.

A *Cocos-pálmák* a közönséges Kokusz rokonai, kitűnő szobanövények s a Phönix vagy datolya-pálmával együtt megbecsülhetetlen szabadszül szolgálhatnak.

A *Brachea Roezli* egyik díszet a kiállításnak. Ezüstszürke szép levélzetének hatását a körülötte kiültetett száz meg száz színű Mauthner-féle *Cinerariák* csak emelték. A virágzó növények között *Krelage* haarlemi és *Mauthner* Ödön teljes tulipánjai, *Cinerariák*, *Calceolariák*, *pelargoniumai* és tarka virágú szegfűi tűnnek fel a külső területen, míg benn a nagy-csarnokban *Budapest* székes főváros *Azalea* gyűjteménye olyan színekben gazdag látványt nyújtott, a mely valószínűleg elragadta a nézőket. *Ilsemann* Keresztély, *Budapest* főkertésze, a főváros kiállításával olyan kertészeti sikert ért el, a mely előtt az itt időzött külföldiek is meghajoltak.

Azaleákban és *Rhododendronokban* a külföld is kitett magáért. *Alberts G. J.* Boskoopból *Azalea mollis, pontica* fajtái sok szép fajjal voltak képviselve. *Frets C.* és fiai szintén Hollandiából olyan *Rhododendronokkal* versenyeztek, melyek a legkeményebb telet is kiállják a szabadban. Ezek a dísznövények Amerika legmagasabb hegyeiből származnak. Valamennyit felülmúlta azonban óriási fanagyságú példányával *Sander*. *Rhododendronjai* dús, gazdag virágzatukkal, színeik tökéletességével és színárnyalataik finomságával mindenkit megleptek.

A *Yuccák* között három újdonság volt, a melyeket ez alkalommal mutattak be először; ezek: a *Yucca hybrida I. Ferencz József, Yucca Széll Kálmán* és *Yucca Kossuthiana*. Ez utóbbinak felméternél nagyobb virágzásra telve volt pompás fehérszínű virágokkal. Ez a három név

Európa kertészeinél állandóan fogja ezentúl hirdetni a budapesti első nemzetközi kertészeti kiállítás dícsőségét.

A hazai kertészetek közül meg kell említenünk *Emich Gusztáv* udv. tanácsos, az országos magyar kertészeti egyesület elnökének lipótzemei kertészetét, különösen azért, mert ez a kertészet szolgált a külföldnek olyan *pelargoniumokat*, a melyek ott a szőnyeg-kertészetben igen kedveltek. E kertészet ugyanis két régi *pelargonium-fajtából* újakat állított elő, a melyek úgy szingadzagságuk, mint erőteljes növekedésük révén a szőnyegkertészetben igen becsesek. E *pelargoniumok* „*Emich Gusztáv*” nevet viselik. A Margit-sziget virággyűjteményében ezeket a *pelargoniumokat* lehet látni.

Meg kellene emlékeznem a királyi Ő Felsége és József főherceg kertészetéről, de ezekről néhány rövid sorban írni nem is lehetne, s ezek az ép oly régi, mint nagyszerű kertészetek külön ismertetésre méltók, a mit más alkalomra tartok fenn. *Kardos Árpád.*

A FÖLDRENGÉSEK MEGFIGYELÉSE.

Néhány hónap óta több borzasztó hatású földrengésről kaptunk híreket. A semachai nagy földrengést csakhamar a guatemalai még nagyobb pusztítás követte. Guatemala közép-amerikai köztársaságban 1902 április 18—19-én és a következő napokon a *Chingo, San Salvador* és *Santa Maria* vulkánok működésével egyidejűleg a földrengés olyan nagymérvű volt, hogy városok, falvak, ültetvények elpusztultak és számos emberi élet esett áldozatul, sőt hatását az egyenes vonalban több mint 10,000 kilométer távolságban fekvő budapesti földrengési állomás jelzőkészüléke is nagy mértékben megérezte.

Csak néhány napja pedig, hogy a kis Antillákon, *Martinique* szigetén St.-Pierre városát és környékét részben a földrengés és főképpen a *Peléé* vulkán borzasztó kitérőse teljesen elpusztította.

Guatemalában a földrengés olyan nagy lehetett, hogy úgy látszik ezen rengés a szomszédos, vagy a nem nagyon távol levő Antillák szigetén levő vulkánokat is megbolygatta, a melyek azután nemsokára nagy erővel törtek ki úgy *Martinique*, mint *St.-Vincent* szigetén s másutt.

Martinique szigetén a földrengés sokkal kisebb lehetett, mint Guatemalában, ezt lehet következtetni a budapesti földrengési állomás feljegyzéseiből.

E sorok írója az 1887-iki felső-olaszországi nagy földrengést átélté s így némi fogalommal bírhat a mostani katasztrófák borzalmas voltáról. Különös érzés az, mikor az ember a szilárd talajt lába alatt bizonytalannak érzi, mikor a vakolat után a falak reákn szakadnak, vagy a rengés nyugalmas ágyából kilöki az embert! Ilyenkor mindenki önkénytelenül menekülésre gondol, ki a szabadba! Ha ehhez még tízes lávafolyam fenyeget, felülről pedig izzó hamu hull alá, mely éget és a levegőt élvezhetlenné

teszi, úgy vége mindennek, hiába minden törekvés a menekülésre.

A távolsággal a földrengés hatása is fokozatosan csökken, igen nagy távolságban pedig már csupán csak az érzékeny készülékek veszik azt észre.

A földrengések tudományos alapon való tanulmányozása újabb keletű, mintegy 20—25 éves. Ezen cél elérésére szolgálnak a különféle szerkezetű *seismometer*-ek, vagyis földrengésmérők.

Ezen készülékek úgy vannak szerkesztve, hogy önműködőleg följegyzik: mikor kezdődött és meddig tartott a rengés, továbbá mely irányból jött és milyen volt az erőssége.

A múlt évben Strassburgban megtartott nemzetközi földrengési kongresszus határozatai szerint a törekvés oda irányul, hogy a megfigyelések egyöntetűek legyenek és hasonló készülékekkel mentől több helyen eszközöltesse, végül az összes megfigyelő állomások adatai a strassburgi főállomáson összegyűjtessenek és feldolgoztassanak.

A földrengések tanulmányozásának ügyét Németország vette első helyen, a kezébe s az állomások felszereléséhez is nagyobb összeggel járul, a kormány pedig a legkiválóbb tudósokból földrengési tanácsot nevezett ki. Az ügyet felkarolták a többi államok is s pl. Oroszország már az első évben 30 megfigyelő állomást rendeztetett be.

Magyarország a földrengések tanulmányozásában nem áll az utolsó helyen, — a mit a kongresszus is készséggel elismert — s földrengési bizottsága (a földtani társulat kebeléből) már több mint húsz éve gyűjtötte a Magyarországra vonatkozó adatokat, újabbban *Semsey Andor* és *Darányi Ignác* földmívelési miniszter támogatásával a földtani intézet pinceszéjében egy megfigyelő állomást rendeztek be, a legközelebbi években pedig az ország más helyein is lesznek megfigyelő állomások. Ily módon tehát országunk is benn foglaltatik már a nemzetközi hálózatban.

A sokféle földrengést jelző és mérő készülékek közül azt ismertetjük most, a mely a földtani intézet pinceszéjében három hónapja van elhelyezve s mely azóta már igen sok rengést jelzett.

Ez a készülék főalkatrészét egy 10 kiló súlyú horizontális inga képezi, mely egy elszigetelt köpílléren levő vas állványhoz úgy van erősítve, hogy ez mint egy nyitott ajtószárny, csupán jobbra és balra végezhet mozgásokat. Ezen inga azután vékony alumínium emeltyű segítségével a regisztráló hengerrel érintkezik.

A henger, melyen kormozott papíros van, egy óraművel oly módon végez lassan előrehaladó forgást, hogy ha a készülék és a föld nyugalmában van, akkor az érintkező emeltyű tüje a papírosra csupán egyenes vonalakat rajzol, míg ha a föld rengésben van, akkor a tüj megfelelő hullámos görbéket rajzol. Földrengéskor a súlyos inga tehetetlenségénél fogva nyugalmi helyzetbe jut és a mozgó föld maga rajzolja le az említett görbéket.

A henger lassú forgása közben egy jól járó

A NYUGATINDIAI SZIGETVILÁG TÉRKÉPE.

óramű, elektrikus úton, minden másodperc végén kis vonást rajzol a kormozott papírosra az egyenes vagy hullámos vonal mellé, — ez a mellékelt rajzban is látható. Ezen kis vonalak egymástól való távolsága tehát az időt, egy percet (60") jelenti, miáltal a vonalak bármely helyén az időt meg lehet határozni. A diagramma jelzések hasonlóak azokhoz, a minőket az orvosok az érverés mérésénél használnak.

A mellékelt diagramm a guatemalai földrengés hullámai mutatja be, a melyet Budapesten a m. kir. földtani intézet hét méter mélységű pinceszéjében az előbb leírt és rajzban is közzétett földrengési készülék 1902 április 19-ikén reggel kezdett regisztrálni s melyet több mint egy óráig jelzett.

E rajz a diagramm másolatának csak azon kis részét mutatja be, a midőn a földrengés tetőpontját érte el (4^h5'—4^h15'-ig). A görbe, hullámos vonal alatt és fölött levő egyenes, párhuzamosan tovahaladó vonalak azt jelzik, hogy ezen időszakban a készülék nyugalmában volt, illetőleg hogy ekkor földrengés nem volt.

A földrengés megfigyeléséhez tulajdonképpen két ilyen hasonló inga-készülék kell s az egyik úgy van felállítva, hogy az inga regisztráló készülékkel az ED-i irányban van, ez felfogja a KNY irányból jövő rengéseket, a másik hasonló szerkezetű ingája pedig erre 90° szög alatt, azaz KNY irányban van, hogy az ED irányból jövő hullámokat regisztrálja.

A regisztráló korongon levő kormozott papírost minden nap mással kell pótolni és hogy a kormos jelzést el ne töröljük, a papírost alkoholos sellakoldaton áthúzzuk, a mely rövid idő alatt megszárad és a rajz ez által meg van rögzítve.

A diagrammból megállapíthatjuk a földrengés kezdetét, tartamát, irányát és erősségét, sőt még a távolságot is közelítőleg megbecsülhetjük, mert a közeli rengésnél a hullámos vonalak egymáshoz közel vannak, míg a távolsággal a hullámok is mindjobban eltérülnek. A guatemalai földrengés a pólai állomáson 14 másodperccel előbb jelentkezett, mint a budapesti állomáson; ha csupán ezen tovaterjedési sebesség vesztjük számításba, úgy a rengési hullámok Guatemalából, — a mennyire ezen adatok megbízhatók, — mintegy háromnegyed óra alatt érkeztek el hozzánk.

Hogy a *budapesti seismometerre* (rengésmérőre) másféle külső behatások zavarólag nem hatnak s hogy a készülék jól van elhelyezve, legjobban bizonyítja az, hogy az observálók kérsére a túzérsgé ágyúkkal, úgy lassú, mint gyors ütében vonult el több ízben az épület előtti Stefánia-úton és a készülék a legkisebb jelzést sem mutatta. Ennek okát a készülék érzékenysége mellett is abban találjuk, hogy ezen helyi rezgések csupán a föld felső részében érezhetők s ezeket is az épület alapjai felfogják, 6—7 méter mélységig pedig már le nem hatolnak.

A földrengés tanulmányozását a legtöbb országban államosították és ez fog valószínűsége szerint nálunk is bekövetkezni, mert ezidő szerint a földtani társulat két tagja, a kik együtt az állami földtani intézetnek is tagjai, saját buzgalomból végezik a megfigyeléseket, többféle, ennél sokkal érzékenyebb készülékek felállítására, megfigyelésére, gondozására és az adatok feldolgozására azonban már külön szakemberre van szükség.

Bizonyosra vehető, hogy a földrengések ilyen rendszeres tanulmányozása már rövid néhány év múlva is oly eredményeket fog kimutatni, a melyek tudományos, sőt esetleg gyakorlati értékűek is lesznek és a ma még sok tekintetben rejtélyes tünemény biztosabb megismeréséhez fognak vezetni. A báró *Eötvös Loránd*-féle geophysikai tanulmányok, úgy a geológiai, mint a földrengések tanulmányozásánál bizonyára nagy haszonnal fognak járni. *K. S.*

MARTINIQUE.

A Kis-Antillák szigetorának egyik gyöngyszemét, a francziák egyik legszebb gyarmatát, *Martinique* szigetét rémület csapás érte. A hogy hajdan a *Vezuv* eltemette Pompeit, a hogy a *Krakatoa*, szétrobbanva, hamuesővel borította el környezetét, úgy kezdte újra rég megszűntetett működésére a *Peléé* hegy s egy ha-

Múlt nő Martinique szigetről.

talmas kitérőssel kivette a hegy tetejét, néhány óra, talán néhány percz alatt tízes hamu alá temette a sziget virágzó fővárosát.

A Kis-Antillák szabályos szigetfüzére Dél-Amerika éjszakai partjaitól kiindulva, szép ívben vezet át a Nagy-Antillákhoz: *Portoriko*, *Haiti*, *Jamaika* és *Cuba* szigetekhez. A Kis-Antillák valamennyi szigete vulkáni eredetű, vagy legalább a rajtuk látható magas hegyek mind vulkánok. Hasonlóképpen vulkáni eredetű maga *Martinique* szigete is, noha a geológusok még kevésbé ismerik s úgy látszik, hogy a sziget déli végén tengeri eredetű kőzetrétegeket is lehet találni. A *Peléé* vulkán a sziget legmagasabb kiemelkedése (volt!) 1350 m. magassággal, legnagyobb részén trachitos kőzetekből áll s aránylag fiatal képződésű. Utolsó kitérését 1851-ből jegyezték fel; azóta csak a sziget melegforrásait tanúsították, hogy a vulkán még nem aludt ki teljesen.

A sziget a Kis-Antillák többi szigeteivel együtt hozzá szokott már a szörnyű katasztrófákhoz, egészen más természetű tünemény révén. Ez a tünemény a *forogószél*, vagy a hogy a francziák nevezik *«cyclone»* a forró égőv alatt keletkező örvénylő vihar, a melyben a szél sebessége másodpercenként 45 méterre is felemelkedhetik. Különösen a Kis-Antillákat látogatják meg ezek a forogószél, a melyek képesek néhány óra alatt a sziget minden természetét tönkre tenni. A Kis-Antillák többi szigetei is sokat szenvednek a forogószélektől, de talán egyik sem annyit, mint *Guadeloupe* és

Bevárandorolt indiai nő Martinique szigetről.

Barbados. 1500 óta a Kis-Antillákon egész 1900-ig 40 nagyobb forogószél olvastak meg, a melyek katasztrófát okoztak s ezek közül 17 érte *Martinique*ot is, a legutolsók egyike 1891 augusztus 18-án, a mikor a szigeten irtózatoss volt a pusztulás.

Azonkívül 1839-ben *Fort-de-France* várost a szigeten a földrengés is elpusztította. A földrengés gyakori ugyan az Antillákon, de nem szokott veszélyes lenni.

Martinique sziget éghajlata nem kedvez az európaiaknak. Mindig egyformán nagyon meleg van s a levegő rendkívül nedves. Az éjjeli és nappali hőmérséklete között az eddig tapasztalt legnagyobb különbség 9°C, de a hőmérő sohasem süllyed +20°C-on alul (természetesen csak a parton érve, mert a magas hegyek tetején hűvösebb is lehet). A nappali hőmérsékletét az Antillák vidékén egész év folyamán uralkodó passzát szelek enyhítik, a melyek éjszaka felül fújnak. A tél és nyár között különbség alig van, de ott is a három téli hónap valamivel hűvösebb. Az esőzés ideje május és június, a mikor a nap majdnem függőlegesen tűz le délben s a meleg is a legmagasabbra emelkedik. Eső azonban az évek minden szakában egyaránt van s ez a rendkívül nedves és forró éghajlat az európaiaknak majdnem elviselhetetlen.

A sziget lakossága azonban legnagyobb részt nem tiszta európai, hanem indiai és európai keveredés, de van azonkívül néger és négerrel való mindenféle kevert faj is. A tiszta indiánok száma nagyon csekély. Az összes népesség száma 1894-ben 189,600 volt, s miután a sziget területe körülbelül akkora, mint egy közepes nagyságú magyar vármegyéé, — pontosan 99,000 hektár — tehát egy négyszázkilométer területre 190 lakos jut, a mi igen sűrű lakosságot jelent. Sőt ha tekintetbe vesszük, hogy a szigetnek jó része művelhető és lakásra nem alkalmas sziklavidek, a művelhető terület népességét rendkívül sűrűnek kell mondanunk. Aránylag gyorsan népésdett be, noha sok viszontagságon ment át a sziget népessége. 1664. évi feljegyzések szerint akkor 23 ezer ember lakta, de már 1701-ben 74 ezer s 1848-ban 120 ezer ember.

A nép legnagyobb részt földmíveléssel foglalkozik és pedig mintegy 30 ezer ember tisztán a czukornád termesztével, egy jókora része a lakosságunk egyéb természetű előállításával, azonkívül mint fontos kiviteli czikkeket, termelik a kávé és a kakaót.

Jókora kivitelle volt a kis gyarmatnak a czukornád készítményeiből, és pedig czukorból, szirupból és rumból. Az utóbbi években ez a kivitell hanyatlott.

A *Peléé* vulkán déli lábánál, kis karéjos öböl partján fekvő *St.-Pierre*, a gyarmat legnagyobb kereskedelmi kikötője s legforgalmasabb városa. Az 1894. évi népszámlálás szerint 25,382 lakosa volt, tehát egy nagyobb vidéki magyar várossal lehetett egyforma nagyságú. Hosszan nyúlt el a tenger partján s három részből állott: a kikötő, a belváros és a vár. Ezenkívül még két külvárosa is volt, az egyik *Trois-Ponts* hosszsan terült el a *Roxelane* folyó partján, a másik a *Fonds-Coré* a tengerparton nyúlt végig, egész a kis *Sainte-Philomène* falucskáig. *St.-Pierre* város utcaí szűkek voltak, de bőségesen öntözhetőek, mert rendkívül bő vízvezetéke volt a városkának. A kikötő-városrész mintegy 200 méter magas halom védelmezte a széltől s e miatt ez volt a város legforróbb része, míg a többi városrészt a keleti szél kellemesen hűsítette. A kereskedelmen kívül rumkészítéssel is foglalkozott a szerencsétlen város lakossága s volt 16 rumgyára közt olyan is, a mely képes volt naponként tízezer liter rumot készíteni.

A sziget pompás növényvilágának megismerésére már 1803-ban alakították egy botanikus kertet, a mely a leírások szerint gyönyörű szép lehetett, noha teménytelen pusztítást tett benne egy-egy forogószél. A szigetet valóságilag ragyogó zöld mezbe borította délszaki pompás növényzete, fel egészen a rettenetes *Peléé* vulkán legtetéjéig, a hol a legmagasabb helyen, mintegy 400 faj páfrány finom lombzata sűrűsödött hatalmas erdőkké s borította árnyékba azt a kis krátertavat, a melynek vízében még a katasztrófát megelőző nap is fürödtek. Általában azokat a területeket, a melyek hasznos növények termesztésére nem voltak alkalmasak,

FONDS-PRINTEMPS TELEP.

mindenütt ellepte a délszak őserdeje: pálmák, bambuszsnád s a forró égélj egyéb örökzöld növényzete.

S most mindennek vége van. St.-Pierret eltemette a szétrobbant vulkán hamuja olyan

melynek megfelelően a Föld felszínén a robbanás helye felé tartó heves légáramlásnak kellett keletkezni.

A nagy magasságba fellökött hamu legfinomabb pora valószínűleg sokáig fog még a leve-

nek, a mely valószínűleg a mult hetekben történt hatalmas guatemalai földrengéssel adta jelét az egész világnak. Hiszen annak a földrengésnek a hullámaiát följegyezték itt Budapesten is a Földtani Intézet pinczejében elhelyezett finom földrengés-jelző készülékek. Valószínűleg a föld szilárd kérgének nagyjából mozgása folyik ott, a mely ha még oly lassú is, hogy a tengerek partján alig veszünk észre a legfinomabb műszerekkel is valami elmozdulást, egyes helyekre koncentrált hatásában rettenetes nyilvánulásai lehetnek!

Valószínű, hogy a katasztrófa nem egyedül St.-Pierre városát érte, hanem az egész szigeten végzetes pusztítást okozhatott a hamueső, a kiömlő láva s a tenger hatalmas haborgása, a mely ilyen tüneménynyel mindig vele jár. De még az is lehet, hogy Martinique szigetén kívül a többi sziget is kárát valja ennek a hatalmas természeti tüneménynek, mert a vulkánok egymás kitérésait rendszeresen megérzik. Félő, hogy a guatemalai földrengéssel megkezdődött földkéregmozgás még más szomorú katasztrófákkal fog történelmi nevezetességre szert tenni. A szerencsétlen sziget második déli szomszédja, a St.-Vincent sziget vulkánja máris nagy katasztrófát okozott, a melyről azonban még mikor e cikket írom, hiányoznak bővebb részletek. A szigeteket azonban az elsüljedéstől nem kell féltünk, mert alaptalan vélekedés az, hogy a vulkáni kitérés miatt üregek támadnának a földkéreg alatt. Nem magától jön ki a hamu és

FORT-DE FRANCE MEZŐI A CYKLON PUSZTÍTÁSA ELŐTT ÉS UTÁN.

gyorsasággal, hogy lehetetlen volt a lakosság-
nak menekülnie. Az izzó hamu eltemette az
utczákat, felgyújtotta a várost s végpusztulást
hozott reá. Az ilyen kitérés rendszeren egyéb
vulkáni tünemények szokták megelőzni: a vul-
kán füstölög, apróbb földrengések jelentkeznek,
kellemetlen szagú gázok törnek elő a résekből
és repedésekből. Így történt Martinique szige-
tén is, de az előjelekből senki sem következtet-
hette volna a katasztrófát, a melyet ugyanaz a
tünemény idézett elő, a mi Pompeit is elte-
mette s a mely a Krakatoa, a Timboro, a Ban-
daisan vulkánok kitérése alkalmával szintén
borzalmas pusztításokat tett. A hegy belsejében
keletkezett nagy feszítő erő ugyanis a rég eltö-
mődött kráteren keresztül nem találva szelepre,
robbanással dobja le a hegy tetejét, a melynek
hamuból, megkeményedett lávából levő anyaga
a levegőben porrá zúzódik s valóságban rá zuhan
a környékre. Természetes, hogy menekülni előre
lehetetlen. Az ilyen tünemény sokkal veszélye-
sebb, mint a lávaömlés, a mely a vulkáni kité-
résnek utolsó tüneménye szokott lenni, mi-
után a láva elég lassan ömlik, hogy menekülni
lehet előre. A lávaömlés kezdetével rendszeren el
is csendesedik a földrengés: a belső feszültsé-
gek a sokszor iszonyú tömegű láva kibugygya-
násával megszűnnek.

Nagyon valószínűnek látszik annak a mar-
tinique-szigeti kertésznek elbeszélése, a ki mint
mondja, a Peleé kitérésének pillanatában azt
érezte, hogy 'légáramlás ragadja a hegy felé'.
A robbanás ugyanis függőleges irányban lökte
ki a porrá és kötőmélékke zúzott anyagokat,
tehát felfelé irányuló légáramlást is okozott, a

gőben lebegni s vérvörös alkonyfényvel jelent-
kezik majd nálunk is éveken át, mint azt
a Krakatoa kitérése után a 80-as években lát-
tuk. Pedig ez csak egy pillanatnyi jelensége
volt annak a nagyszabású geológiai folyamat-

láva a Föld belsejéből, hogy eddigi tanyáját
üresen hagyja, hanem úgy sajtolódik ki a föld-
kéreg folytonos összehúzódása következtében.

Cholnoky Jenő.

KÉPEK MARTINIQUE SZIGETÉRŐL. — SAINT-PIERRE VÁROSA.

A LOVASJÁTÉKOK.

Mintha valami csodás varázslat visszafordí-
totta volna a rég letűnt századokat s megint
elénk állította volna a Nagy Lajos, igazságos
Mátyás korabeli fényes páncélú, viadalra kész
nemes lovagokat, az igaz gyöngyöktől, drága-
kövek sokaságától és szépségtől csillogó-ragyogó
fejedelmi, főúri hölgyeket, zász ósok, hatalmas
várurak ékes leányait, pompás, selyemmel,
arannyal, ezüsttel borított, strucz-tollakkal
diszes paripáikon, csinos, nagy hajú, felemás-
szin ruhájú nemes apródjaiktól, marczone
vasas csatlósaitól, peczéreik, solymárai, szol-
gái csapatától kísérve. Mintha feltámadtak
volna Mátyás ragyogó sisakú, páncélinges
híres leventéi, balkarjukon karcú paizs, kezük-
ben rövid kelevéz, oldalukon széles, egyenes
kard!

Szinte ezt hihette, a ki tanúja lehetett a csü-
törtök esti főpróbának, melyen a főrangú sze-
replők a meghívott diszes közönségnek bemu-
tatták azt a lovasjátékot, melyhez hasonló
csakugyan nem látott Magyarország fővárosa a
Hunyadiak dicső kora óta.

A lóvásártéren levő *Tattersall* nevű óriási
terjedelmű épületben folyt le a káprázatos
játék s már a színtér díszítése is olyan volt,
mely átvarázsolta a szemlélőt a modern Pest
eme részéről a régi Buda torna-tereire, hol haj-
dan annyi nemes vitéz tört egymással lánzsát,
hol a daliás Mátyás is kiemelte egykor a cseh
Holubár lovat nyergéből.

A küzdőtér falain körös-körül ott lobogtak a
résztvevő lovagok czimeres zászlói, ki voltak
függeszte paizsaik; a szereplők pedig azokból
teltek ki, a kiknek ősei egykor gazdái voltak
eme czimeres zászlóknak.

Augusztá és Erzsébet főherczegnők, Ottó,
József Agost, Ferdinánd Károly főherczegek,
legtöbb főúri családjaik tagjai pompás közép-
kori ruhákban egymásután feltűntek előttünk.

A főpróba összegyűlt ezekre menő néző-
közönség — mind az Ottó főherczeg vendégei,
kik közt ott volt Klotild főherczegnő, Gol-
chowsky külügyminiszter, Fejérváry honvé-

OTTÓ FÖHERCEG A LOVASJÁTÉKON.

JÓZSEF ÁGOST FÖHERCEG APRÓDJÁVAL A LOVASJÁTÉKON.

delmi miniszter, — visszafojtott lélekzettel
irányozták szemeiket a nagy függönyös kapu
felé, mely nyolcz piros és fehér selyembe öltö-
zött kürtös riadóóra megnyílt s rajta ime ki-
vonult a szereplők egész diszes tömege.

A csodálkozás, a meglepetés moraja töl-
tötte el a ragyogó tünemény láttára az egész
nézőtér.

Elöl jönnek lóháton a kürtösök, utánuk négy
herold czimeres selyem köpenyben, aranyos
eszimában, azután *huszonnégy* lovas különféle
vitézi ruházatban, délezzel méneik kényesen
vágják fel a porondot.

Most következnek a fejedelmi és főúri rész-
vevők, most mutatják be magukat egész cso-
portban. Legelől érkezik csatlósok, ürge apró-
dok kíséretében négy csodálatos alakú, selyem-
mel, bársonnyal, arannyal, ezüsttel ékes *solymás-
kocsi*. Az első Ottó főherczeg (zöld színű
burgundi tábori kabátban, fején vadász-főveg-
gel) hajtja. Mellette Erzsébet Henriette főher-
czegnő (József főherczeg leánya) foglal helyet
rozsdavörös, sárga arannyal himes, hermelin-
prémes öltönyben, melynek különös érdekessé-
get a hegyes burgundi főveg nyújt drága igaz-
gyöngyeivel. A második solymás-kocsiban gróf
Szapáry Pál ült nyuszt-prémes kék mentében
és gróf Teleki Tiborné sárga brokát jelmezben.
A harmadikban gróf Csáky György és Semseyné
Dessewffy Rolla grófnő; míg Jankovich-Bésán
kocsiján Zichy Margit grófnő foglal helyet.

A kocsi után két *gyalog-solymász* léptet,
abrincson ülő sólyom madarakat hozva a vadá-
szatra. Mellettük két peczér kopókkal rekeszti
be az első csoportot.

A solymár-kocsikat lóháton a *solymászó urak*
és *hölgyek*, u. m. József Agost főherczeg, Ferdi-
nánd Károly főherczeg, Ghyczy Albert honvéd-
huszár százados, gr. Teleki Tibor, báró Edelsheim
Gyulay Lipót, gróf Szapáry József, gróf And-
rássy Géza, báró Bencz vezérkari százados, s a
hölgyek közül: Augusztá főherczegnő, gróf Szé-
chenyi Imréné, Apponyi Adél grófnő, gróf Csáky
Györgyné, gróf Hadik-Barkóczy Endréné, Czir-
ráky Margit grófnő, Wenckheim Mariska grófnő,

Karácsonyi Mária grófnő kísérik. Nyomukban egy hat szürke ló által vont udvari fogat, gróf Károlyi Lajosné, Festetich Mária és Alexandra grófnőkkel s báró Liphay Frigyesnével. Ezt követi az udvari négyes fogat Karácsonyi Jenőné, Széchenyi Jella grófnőkkel és Révay Margit bárónővel.

A két fogat körül hölgyek és urak lovagolnak: gróf Andrássy Tivadarné, gróf Andrássy Maricza, özv. gróf Almásy Györgyné, gróf Karácsonyi Margit, gróf Andrássy Gézané, gróf Wenckheim Mariska, gróf Karácsonyi Irma, Liphay Vera báróné, Lónyay Margit grófnő. Kíséretükben: gróf Andrássy Sándor, báró Piret Lajos, gróf Batthyány Gábor, gróf Apponyi Gyula, herceg Esterházy Miklós, báró Walterskirchen Fülöp, gróf Zselénzky Róbert, gróf Csáky Lajos, gróf Andrássy Tivadar, gróf Szirmay Andor. Majd tizenhat lovag következik fényes, csillogó középkori jelmezekben. A pompás felvonulást Mátyás katonáinak öltöztetett huszonnégy huszár zárja be.

Összesen száznyolcvan lovas, hat fogat és száz esztendő jelent meg a porondon.

A ragyogó menet lassan léptetve vonult fel az udvari páholy elé, hol hódolatukat bemutatva, nyolczas alakban körül járták a nagy tért s a roppant közönség tapsai közt ismét eltűntek a «várkapu» függőnye mögött.

Rövid szünet után a solymászás következett. Négy solymász-kocsi rohogott a porondra, kísérve nyolcz lovas hölgytől s ugyanannyi úrtól. Úgy tesznek, mintha kémelelnék: vajjon nem kovályog-e a levegőben valami kívánatos zsákmány? Végre megpillantanak a magasban egy gémet, mire a tárgysolymások rá bocsájtanak egy sólymot. Természetesen a gémet is, a sólymot is csak tömött volt s úgy húzták fel mindeniket a magasba vékony, alig látható zsinagon. A vadászok aztán sebes vágatva megindulnak, a merre a két madár űzi egymást s nemsokára a sólyom által levágott gémet földre hull. Erre a vadászok megállnak, egyik lovag kihúzza a gémet legszebb tollát s hódolattal átnyújtja

Ottó főherceg Ferdinánd Károly főherceggel és Baesák ezredessel a Tattersall udvarán.

Nemes Mihály.

Augusztai főhercegnőnek, a solymászó hölgyek egyikének, ki a tollat kalapja mellé tűzi. Erre a társaság eltűnik a lovagvár kapujában.

Ezután öt herold jelenik meg, a kik meglepő táncot járatnak hóféhér lovaikkal.

Most következik a lovas-tánc. Tizenhat lovag léptet elő, — nagyobbára átöltözött huszár-tisztek — tisztelegnek az udvari páholy előtt s kivont karddal egymásra rontanak, majd párbajt vívnak, gátat ugratnak, két felállított szecsen bábra nagyokat vagdálnak, aztán szép rendben elvágatnak, hogy helyet adjanak az udvari négyesnek. Tizenkét hölgy és ugyanannyi úr belovagolnak s halkan felhangzó zene ütemére, a francia négyes hatodik figurájához hasonló táncokat járatnak el lovaikkal, ezután a közönség zúgó tapsai közt a függőny-kapú mögött eltűnnek.

A nagy közönség bámultából még magához sem tér, négy oszlopban, negyvennyolcz változtatott huszár lovagol be. Egyik csapat feje, a másik pej, a harmadik fakó, a negyedik fekete lovakon ül s az egyes csapatok ruhája színe is különböző. Mind Mátyás korabeli felszerelésűek: sastollas acél sisak, páncél ing, rövid zászlós lándzsa, egyenes kard, balkarjukon pedig tollal díszített paizs kettős keresztrel, vagy a hollós ezimérel. Hatos sorokban jönnek be, majd hármas csoportokba oszlanak, vagdalkoznak, aztán lándzsáikkal egymás paizsáról igyekeznek a tollat leszární. Végül két szemközti sorban felállanak s lóháton négyest járnak, miközben csodálatos ügyességgel teszik a legnehezebb gyors fordulatokat s állanak fel csillag, kerék stb. alakba. Ez volt a legmeglepőbb látványosságok egyike s derék huszáraink megmutatták, hogy a lovat most is megülik úgy, mint Mátyás király korabeli elődei.

Ezután jött sorra a nagy lovas-torna, fénypontja a pompás mutatványoknak.

Ime, harsonák hangja rezegett meg a levegőt, megnyílik a várkapu, páncélok, arany ezüst ékszerek fénye csillan, mének prűszkölése, dobogása, acél vérték, kardok, lándzsák

halk zöreje hangzik s előttünk a fényes, ezer-egy éjszaka mesébe illő csapat.

Elöl nyolcz esztendő loval, nyomukban a várkapitányok, aztán huszonnégy alabárdos gyalog, kiket egy talpig páncélba öltözött vitéz vezet, majd meging esztendő jönnek, aztán hat hölgy és hat úr lóháton, továbbá négy solymász-kocsi hölgyekkel, tizenkét esztendő és tizenkét lovag. A hölgyek az emelvényen, a lovagok az emelvény körül foglalnak helyet. Bejő szürke lovakon nyolcz kürtös, utánuk a négy herold, majd a tornavezér: gróf Széchenyi Imre, talpig páncélban, kezében tornalándzsa. Mind a tér jobb felső sarkán állanak meg egy csoportban. Ezután érkezik meg fényes kísérettel a tornakirály: Ottó főherceg, lovát két esztendő s két nemes apród kíséri. Most egész sereg apród jön, a kik a lovagok díszsajakait hozzák, melyeket a hölgyek emelvény előtt sorra leraknak. Különös sisakok ezek: egyiken karhosszúságú kígyó mereszkezik, a másikon jókora szarvas, vadkecske, sas, griff és egyéb.

A tornabírák gróf Csokonics Endre vezetése alatt az emelvény közelében elhelyezkednek, a herold pedig harsona hangjai mellett a torna kezdődését kihirdeti.

Még az eddig látottak után is meglepő volt a lovagok ragyogó felszerelése. Ottó főherceg páncélos díszben jelent meg, a többi lovag talpig páncélban, leeresztett sisakkal s óriási tollbokrétákkal, néme-

Kisfaludy Liphay Sándor.

lyiken egész vagyont érő aranyos brokát köpeny pompázott.

A díszes emelvényen legelő Augusztai főhercegnő foglalt helyet, Erzsébet főhercegnő és Andrássy Tivadarné közt s kürtök harsogása közben megkoszorizta a tornanagy dárdáját, a torna főbírája pedig hitet tett, hogy igazságosan fog itélni.

Ekkor öt kihívó dalia lovagol be zászlósa és esztendő kíséretében, aztán hasonló módon a kihívottak. A hölgyek emelvénye előtt kissé mind megállapodnak s jobb kezüket páncélos mellükre szorítva, némán üdvözlök a hölgyeket.

Mintán a tornabírák a lándzsákat megvizsgálták, nyargalva összecsapnak a lovagok s egymás dárdaikat igyekeznek összetörni, a mi sokszor sikerül is s a könnyű lándzsanyelek recsegve, darabokban hullanak a porondra.

Mikor a daliák párosával sorra mind megvítak, a tornabírák ítéletet hoznak s a győzteseknek kijelentett lovagok feltölt sisakrostélyllyal az emelvény elé járulnak s a főhercegnőtől átveszik a díjakat.

Ezzel a hölgyek is lóhátra vagy kocsi alá az egész csoporttal együtt elvonulnak s eltűnnek a nagy várkapu függőnye mögött, magukra hagyván a szinte elbűvölt közönséget, mely csak perczek múlva tér annyira magához, hogy dörgő tappsal, éljenzéssel adjon kifejezést elragadtatásának.

Mind az urak, mind a hölgyek ruházata, felszerelése teljesen korhű volt, valamint a kocsik s löszerszámok is. S ebben kiváló érdeme van a rendező bizottság egyik buzgó tagjának, Nemes Mihálynak, a ki a jelmeztörténet egyik legalaposabb ismerője s pár évvel ezelőtt egy, a magyar viselet történetét több száz képen feltüntető hézagpótló munkát is készített, mely a Franklin-Társulatnál a válás- és közoktatási miniszter támogatásával jelent meg.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA NAGYGYŰLÉSE.

Május 11-ikén délelőtt előkelő közönség jelenlétében ment vége első hazai tudományos intézetünknek, az Akadémiának közlése.

A közgyűlésen jelen volt a közélet számos jelese, kik különben is tagjai az Akadémiának. A miniszterek közül megjelent: Széll Kálmán miniszterelnök, Wassics Gyula és Ploz Sándor, ott volt továbbá gróf Csáky Albin főrendiházi és gróf Apponyi Albert képviselőházi elnök, Zselénzky Mihály államtitkár, Forinyák és Ghyczy altábornagok, Márkus József főpolgármester, Vecsey

megfelelőleg, azon idők szükségének, igényeinek mielőlté szerint, oly férfiak működtek köré az elnöki teendők végrehajtására s váltották fel egymást az elnöki székekben, a kik legalkalmasabbak voltak arra, hogy az Akadémia érdekében azon idők feladatait hatályosan megoldják, a kinálkozó előnyökkel élni tudjanak, a hátrányokat elhárítani tudják s nemesak megértésük az idők jeleit s intelmét, de a közhasznú dolgoknak idejében s kívánt sikerrel való elvégzésére saját intellektuális s példaadásukkal kellő útmutatást adjanak másoknak is. Ime a reformkorszak kezdetén, a mely reform nemesak politikai intézményekre terjedt ki, de fajnunk s hazánk egész művelődését áthatotta, azonban úgy, hogy fajnunk jellegét feltételesen őrizte s a régi alkotmányt nem mindenestől elenyésztetni, de a kor igényeinek képest, haladó irányban továbbfejlesztetni akarta. — Dioskurokként ragyogtak Akadémiánk első elnökei, s mint azok Lakedemonban, úgy ezek nálunk nyelvünk s nemzeti irodalmunk védelmével s fejlesztésével munkájával országos érdekek védőivé s oltalmazóivá lettek.

Jellemző kifejezésekkel dicsőítette gróf Széchenyi István, gróf Teleki József, gróf Andrássy György, gróf Desseffy Emil, báró Eötvös József, Lónyay Menyhért, Csengery Antal, Trefort Agoston, Pauler Tivadar, Stoczek József, Pulszky Ferenc emléket, végül az elismerés nemes hangján emelte ki a mostani elnök szeretetteljes buzgóságát az Akadémiáért, valamint Wassics minisztert a nemzeti művelődés ápolásáért. Beszédét így fejezte be: «Úgy láttuk, végigtekintve az Akadémia elnökei s másodelnökei, hogy működésük oly időszakra esett, a melynek való igényeit a bennük rejlő tehetségek s

Gróf Kuun Géza.

Kozma Andor.

Szily Kálmán.

PILLANATFELVÉTELEK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MÁJUS 11-IKI NAGYGYŰLÉSÉRŐL.

Tamás egyetemi rektor, stb. Sokan jöttek el a Mértök- és Építész-Egylet tagjai közül Czigler Győző elnök vezetésével, hogy meghallgassák Kisfaludy Liphay Sándor emlékbeszédét néhai elnökük, Hollán Ernő felett. Az elnöki emelvényen ezúttal nem báró Eötvös Loránd foglalt helyet, hanem gróf Kuun Géza másodelnök, a jeles nyelvész; mellette Szily Kálmán főtitkár és Gyulai Pál osztálytitkár.

Gróf Kuun Géza másodelnök megnyitó beszédében az Akadémia eddigi elnökeinek emlékét eleve-nítette föl.

A múlt évszáz hét évtizedén át, — mondá, — azt látjuk, hogy az egymást követő időszakok jellegének

egyéni diszpozíciók által leginkább s legjobban tudták pótolni, kielégíteni; de azt is látjuk, hogy mindegyikük egyéni sajátosságainak tanulmányai legbecesebb eredményének, élete tapasztalatainak s legfőbb vívmányainak összegéből hatásával s példájával hozzájárult nagyban a Magyar Tudományos Akadémia szellemi kinészeinek gyarapításához.

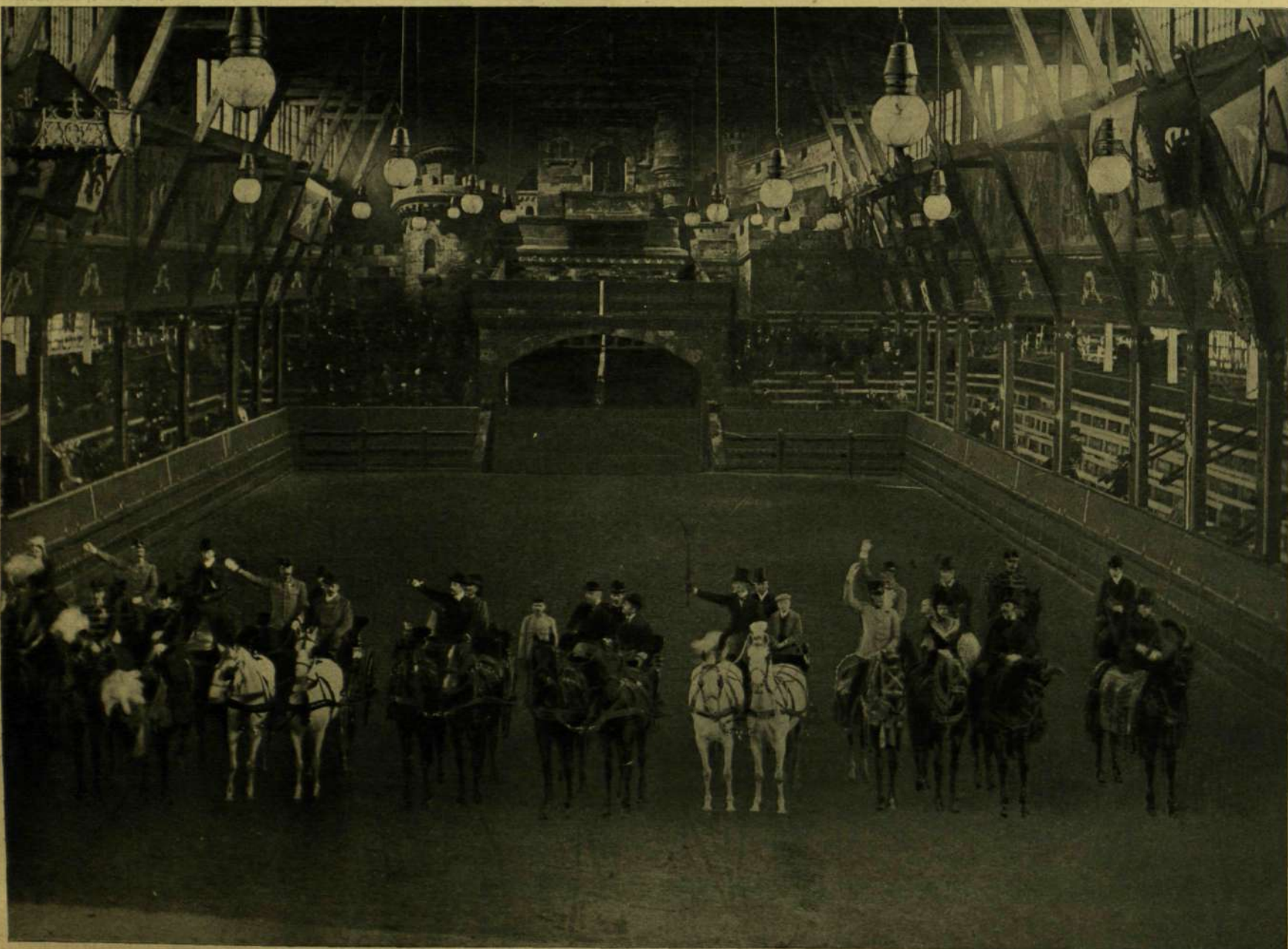
A megnyitó beszéd végén egy különálló rövid nyelvészeti értekezést mutatott be az elnök a győzők emlékeztéről s aztán megnyitotta a közlést.

A hallgatóság nagy tetszéssel fogadta a megnyitó beszédét.

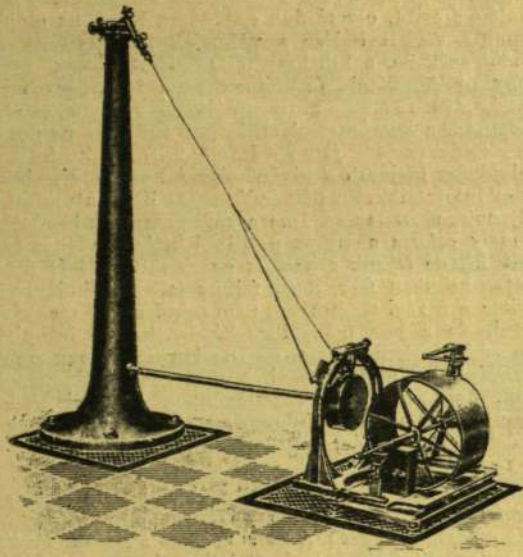
Szily Kálmán főtitkár tett jelentést az Akadémia munkásságáról, tömör összefoglalásban. Kérte a közlést mentse föl a részletes ismertetéstől, s hogy ezúttal csak egy tárgyról, egy nagy alapítványról szólhasson bővebben.

Ezt az alapítványt, 204,000 koronát, Fábriusz Kornél tette a minap, néhai atyja, Fábriusz Sámuel emlékére. Fábriusz Sámuel a magyar tudós társaságnak 1832-től 1858-ig levelező tagja, fiatalabb éveiben Berzeviczy Gergelynek, a nagy tudományú publicistának rendes ügyvédje, később pedig Széchenyi István barátja és bizalmasa, mintegy élő kapocs volt a két nagy reformátor szelleme közt. Korának egyik legkiválóbb jogtudósa volt. Fia, Fábriusz Kornél, a most élő műtörténet-írók egyik legjelesebbje, már több mint 20 évvel ezelőtt kilépett a magyar állam szolgálatából s Stuttgartban telepedett le. Néhány héttel ezelőtt kelt levelében ezt írja az Akadémia főtitkárnak:

«Közledek életem végéhez s mielőtt a végállanat bekövetkeznék, egy régióta táplált szándékomat óhajtanám megvalósítani. Boldogult édesatyám, Fábriusz Sámuelnek, a Magyar Tud. Akadémia egykori tagjának emléke iránti kegyeletből s az Akadémia iránt érzett tiszteletből kifolyólag vagyonom egy nagy részét már most át kívánom ruházni az Akadémiára.

A LOVASJÁTEKOK PRÓBÁJA A TATTERSALLBAN.

FÖLDRENGÉSJELEZŐ KÉSZÜLÉK.
(«A földrengések megfigyelése» cz. közleményhez.)

boldogult édesatyám nevét viselő alapítványul. Nem kötik ki egyebet, egyedül azt, hogy az alapítvány évi jövedelme ne legyen az Akadémia folyó kiadásainak részbeni fődíszére, hanem kizárólag valamely tudományos célra, melyet az Akadémia elnöksége határoz meg s hogy míg élek, fennmaradjon számomra az évi kamatot feletti szabad rendelkezés». (Eljenzés.)

Pár napja az alapító-level kísérletben beérkezett az Akadémia pénztárhoz az alapítványi tőke is értékpapirokban, melyek összege, a mai árfolyam szerint 204,000 korona, évi kamata pedig 9500 koronát tesz. Az Akadémia igazgató-tanácsa az alapítványt elfogadta s levélben köszönte meg a nagybecsű tettet.

Kisfaludy Liphay Sándor műegyetemi tanár, a mérnöki műszaki kar egyik kiválósága, emlékbeszédet olvasott föl Hollán Ernő altábornagyról, a jeles műszaki tudósról, a szabadságharc katonájáról, az Akadémiának tiszteletbeli tagjáról, ki gróf Mikó közlekedési minisztersége alatt államtitkár volt, s ugyanezt a hivatalt később a honvédelmi miniszteriumban töltötte be.

Az emlékbeszéd egyszerűsége ama kornak rajza, melyben Hollán élt és mely sokféle tehetséget oly változatos körülmények közt vette igénybe. Széchenyi korától kezdve a szabadságharczon keresztül, az 1867-iki nagy változásokban, majd vasúti-építő tevékenységében, az új honvédség szervezésében és a magyar mérnök-és építész-egylet megalapításában, vezetésében. 1900-ban halt meg, 76 éves korában. Az emlékbeszéd így végződik: «Az Akadémia babérjával koszorúzza Hollán Ernő emlékét, a ki nemzeti érdekeink önfeláldozó harcosa volt és hazai vasúthálózatunknak Széchenyi szellemében való megalapításával nevét erőteljes vonásokkal véste be a modern Magyarország képébe.»

Kozma Andor levelező tag «Az ősi szellem» című hosszabb költeményét olvasta föl, a melyet fentebb ismertettünk. E fölolvast, mely egyszerűsége székfoglalóul szolgált, a közönség szintén eljenzéssel kísérte. Ezzel végződött a közlés.

Az ülés után az Akadémia tagjai az István főherceg fogadóban lakomára gyűltek össze. Először báró Eötvös Loránd szólt föl, szép formájú, tartalmas felköszöntőjében kiemelve a jó egyetértést, mely az akadémiásokat összeköti s éltetve az Akadémia fővédőjét, Ferencz József királyt. Utána gróf Zichy Jenő mint új igazgatósági tagot, Széll Kálmán miniszterelnököt ültette poharára, s egy másik felköszöntőben az Akadémia elnökét, báró Eötvös Lorándot ültette. Békefi Remig az Akadémia másodelnökét, gróf Kuun Gézát köszöntötte fel, Hegedűs István gróf Zichy Jenőt, Szily Kálmán az új tagokat üdvözölte, a kiknek nevében Wosinszky Mór apát mondott köszönetet. Pauler Gyula Gyulai Pált ültette; Lengyel Béla a mecénás Semsey Andort; Concha Győző a nagydíj idej nyertesére, Csánki Dezsőre mondott pohárköszöntőt, a ki viszont Pauler Gyulát ültette. A társaság csak késő délután oszlott szét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Eötvös Károly két új kötete. Eötvös Károly irodalmi művei egyöntetű kiadásban jelennek meg a Révai testvérek kiadásában «Eötvös Károly munkái» gyűjtő cím alatt. Eddig már hat kötet jutott az olvasó közönség kezébe s ezekhez járul most egyszerre két újabb kötet «Gróf Károlyi Gábor foljegyzései» cím alatt. (Kiadták a Révai testvérek;

ára 8 korona.) Eötvös Károly e művében a bevezető fejezetet leszámítva, a két kötetben keresztül folyvást Károlyi Gábor beszél, a maga viszontagságos életét, s az annak körébe eső dolgokat és megfigyeléseket adván elő; és mégis tudjuk, hogy az első laptól az utolsóig Eötvös Károly beszél, nem csak annyiban, hogy az előttünk levő írott formát ő adta a munkának, de annyiban is, hogy a tartalom jelentékegyéb részét is ő adta. Ő maga a bevezető fejezetben világosan megmagyarázza, hogy mennyiben kettőjüké a mű; el is fogadjuk, meg is nyugabunk benne. Minden esetre két nagyon érdekes egyéniség olvadt, vagy mondjuk inkább, kapcsolódott össze s munkában: de a kiket az éles szem elég jól meg tud különböztetni. Az adatokról nem szólva, melyek főként az első kötetben, Károlyi Gáboréi: a mi a lelket, tehát szorosan vett írői tulajdonság, azt elég igazsággal kétféle lehetne osztani. A röpké él, bohókás ötlet, metsző gúny: ez Károlyi Gáboré. A mélyebb felfogás, a behatóbb humor, erős páthos: ezek Eötvös Károlyéi. A stíl mindenképp az övé.

Az első kötet Károlyi Gábor gyermek- és ifjúkoráról s férfikora elejéről ad számot, a mely időt legnagyobb részt külföldön élte; a második kötet itthoni szerepléséről és Kossuthnál tett látogatásukról, a mely kötetben hovatovább háttérbe szorult Károlyi Gábor alakja a közélet eseményei és Kossuth alakja mögött, és mindinkább Eötvös Károly az, a ki gondolkozik és beszél Károlyi Gábor nevében is. És e két kötetben keresztül úgy megszeretjük és úgy megsajnáljuk azt a hányt-vevet, kalandos életű embert, a ki életének nagy részén át a sors és az emberek ellen küzd, gyakran oly közel az elmerüléshez — s bizonyára nem önhibáján kívül, — de a ki végig vívja harcát férfisan, mind az utolsóig, s tud szeretni híven, igazán, nőt, gyermeket és jó barátot. A második kötet nagy részét, mint említettük, közéletünk újabb eseményei töltik be: az a harcz, mely Klapka holtteste körül folyik; a Hentzi-szobor megkoszorúzásának terve s az ennek következtében bekövetkezett események; s Kossuth életének utolsó éveiből néhány érdekes adat, végzöve Eötvösnek, Károlynak s Nagy Gyulának, mint a függetlenségi párt egy része küldöttségének nála tett látogatásával, mely alkalmat ad az írónak, hogy Kossuth személyéről, mindennapi életéről s közvetlen környezetéről, aprólékosanig kiterjedő részletes leírást adjon. A két első esemény fővonásaira még sokan emlékezünk, de itt e könyvben, a közvetlen szereplők által mintegy drámailag játszódnak le előttünk az események, azoknak erős festői szint és életet adva. Korfestyó vonás igen sok van a könyvben, melyeknek egy későbbi történeti regényíró is hasznát veheti. Károlyi Gábor élete érdekesebb sok regényénél; Eötvös humora, stílje mindvégig gyönyörködhetnek.

Mai hősök. Irta Sas Ede. Több kötet elbeszélése és költeménye jelent már meg Sas Ede nek s az előbbiekhöz járul mostani könyve is, melyben tizenkét elbeszélés s egy kis színdarab van. Tárgyait a mai társadalmi életről meríti; ügyesen s zóvati meséit s a kidolgozásban is meglátja a hivatott író. Az érdekes kötet ára két korona 40 fillér.

A végzet. Regény. Irta ifj. Tóth Péter. Az erdélyi híves hősök világában folyik le a regény meséje, mely némely helyen nincs erőteljes megírva, de egészben véve egyenletes, sok benne az érdektelen rész. A kötet a szerző kiadásában jelent meg, ára két korona.

A szegedi árvízkép. Szegeden a közművelődési palotában május 11-ikén délelőtt adta át Vágó Pál jeles festőnk a szegedi árvízről festett nagy és hatásos képét a város közönségének. Az átadáson megjelent a közoktatási miniszter képviselője, K. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos, a kivel együtt sok vendég érkezett Budapestről és a közeli városokból. A kép a palota dísztermében függ, a

hol a műkiállításokat szokták rendezni. Gaál Endre városi tanácsos ismertette a kép történetét, aztán a művész rövid beszédében kérte Pálffy Ferenc polgármestert, hogy vegye át a képet. Beszéde közben a képről lehullott a lepel. Este lakomát rendeztek a művész tiszteletére.

A Műcsarnokból. A Műcsarnok nemzetközi kiállítását, tekintettel a nagy látogatásra és a pünkösdi ünnepekre, meghosszabbították, e hó 15-től 19-ig. A művásárlások is kielégítőek; százezer korona értékű kelt el.

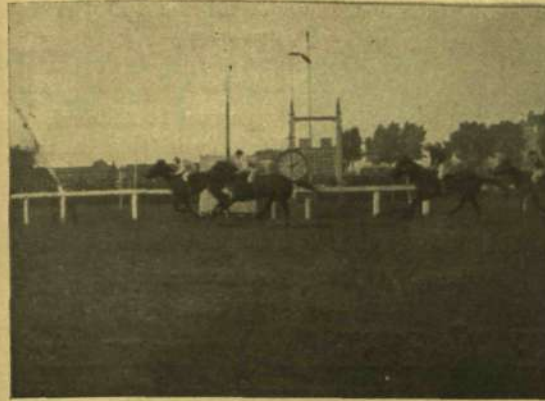
Műkiállítások a vidéken. Győrben e hó 11-ikén nyitották meg nagy érdeklődés közt a műtárlatot, melyet az Országos Képzőművészeti-Társulat rendezett válogatott 218 festményből és számos szoborműből. A rendezésben Ruschek Antal esperes sokat fáradozott, a Képzőművészeti-Társulat részéről pedig Paar Géza. A közoktatásügyi minisztert Molnár Viktor miniszteri tanácsos, a Képzőművészeti-Társulatot a titkár, műtárols, és több művész képviselte a megnyitáson. Gróf Laszberg Rudolf főispán üdvözölte a miniszter képviselőjét, s felkérte a tárlat védőjét, gróf Széchenyi Miklós győri püspököt, hogy a kiállítást nyissa meg. A püspök szép beszédet mondott a művészetekről. — Ugyanezen a napon Ujvidéken is műtárlat nyílt meg. Ezt a Nemzeti Szalon rendezte és Budapestről is többen leutaztak a megnyitásra. Ott volt: Szecius szeb püspök, Péter Pál főispán ugyis mint a közoktatási miniszter képviselője, a város és a katonaság fejei, s a Szalon képviseletében Vési alelnök, Erzsébet igazgató és Rócsa dr. titkár. A megnyitó beszédet Péter Pál főispán tartotta.

Szigeti József emlékezete a Nemzeti Színházban. A kitűnő színművész és nagyrédmű drámaíró Szigeti József születésnapját május 10-ikén megünnepelte a Nemzeti Színház, mely alkalommal előadta Szigetinek «Rang és mód» című színművét, melyet már régen nem játszottak. Szerkezetében e színmű a mai drámaírás haladottsága mellett régiesnek tűnik fel s a jellemzés sem oly biztos és határozott, de tartalma magvas és a tisztviselői czifra nyomorúságának igaz képe lehet ma is. A jóízű magyarságot pedig szeretettel fogadta a közönség. Az előadás is kifejezte Szigeti iránt pártársai kegyeletét, kik még együtt játszottak vele. Prielle Kornélia is eljött ősz hajával, teljes művészetével, hogy eljássza ugyanazt a szerepet, melyet a darab első előadása óta annyiszor eljátszott Szigetivel. Szigeti egykori szerepe Saacsy-nak jutott (Bannai Gerő) a ki derekasan megállta helyét és méltó volt, hogy jeles elődjét emlékeztet hirdesse. A ritka szép művészi előadásnak részesei voltak még: Gál Gyula, Ujházy Ede, Mihályi, Török Irma, Maróthy Margit.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia nagygyűlése május 10-ikén választotta meg az új tagokat és pedig az egyes osztályokban ajánlott tagokat mind megválasztották. Az igazgató tanács a Tisza Kálmán halálával megüresedett igazgatósági tagnak Széll Kálmán miniszterelnököt választotta meg. Az Akadémia elnöke báró Eötvös Loránd a választásról azonnal értesítette a miniszterelnököt s levelében ezt írta: «Az igazgató-tanácsot elhatározásában az az óhajta s vezérelte, hogy nagyméltóságodnak a magyar közművelődés és a haza szolgálatában szerzett nagy érdemei iránt mély tiszteletét tolmácsolja, egyszerűsége elleneljárásból bíles tanácsát s eddig is tanúsított nagybecsű érdeklődését az Akadémia részére biztosítsa.»

A Szent István-társulat május 15-ikén tartotta évi közgyűlést nagy érdeklődés közt. A herceg-prímás győngyölkedvén, Császka György kalocsai érsek elnököt. Jelen volt Wlassics közoktatásügyi miniszter is. A közgyűlés elején az egybegyűlt távirati üdvözlöt küldtek a pápához s ezután Császka György tartotta meg elnöki megnyitóját, melyben a felebaráti szeretetről beszélt nagy hatás-

Kelemen L. amateur felvétele.

A «Király-díj» futama: «Hazafi» a czélkarikánál.

sal. Táviratilag üdvözölték a Balaton-Füreden időző hercegprímást is. Kisfaludy A. Béla alelnök tervezetté elő az évi jelentést s bejelentette, hogy az alelnöki teendőket tovább nem teljesítheti. Zichy Nándor arra kérte a lelépő alelnököt, hogy további intézkedésig maradjon meg hivatalában. Kaposi József igazgató és Notter Antal dr. helyettes titkár tettek még jelentéseket s végül Zichy Nándor gróf indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy a pápának az idén, a jubileum évre való tekintettel, a szokásos Péter-fillérek kétszeresét küldik.

A mentő-egyesület közgyűlése. A fővárosban a baleseteknél és sérüléseknél jótékonyan működő mentőegyesület e hó 11-ikén tartotta közgyűlését. A gyöngyölkedő gróf Andrassy Aladár helyett gróf Karátszonyi Jenő elnököt.

Az elnök szíves megnyitó-szavai után a közgyűlés az előterjesztéseket tudomásul vette, a költségvetést megszavazta. Elnökké közfelkiáltással ismét gróf Andrassy Aladár választották meg, alelnökké: gróf Karátszonyi Jenő és Gelleri Szabó János. Elhatározta a közgyűlés, hogy néhai igazgatójának, Kresz Gézának arczképét megfesteti; hilibi Haller Károly dr. és Brandt József dr. a kolozsvári mentők elnökeit dísztagul választotta meg. Ezután Wenzel Lajosnak a temesvári mentőcsapat parancsnokának a rendelkezésére álló legnagyobb kitüntetés, a vaséremet adományozta a közgyűlés, dr. Sebők Zsigmond mentőnek pedig elismerést szavazott, a miért Frigyes főherceg dícsérő oklevéllel tüntette ki, katonai szolgálata idején embermentésért. Dr. Kovács Aladár igazgató-főorvos megemlékezésén az egyesület tizenöt évi működéséről, kiemelte a hatóságok és a közönség meleg érdeklődését. Főlemlíti, hogy az egyesület eddig 136,000 esetben nyújtott segítséget. Harmincegyedik vidéki városban, valamint a fővárosban összesen 14,000 embert oktatott ki az első segítség nyújtásában.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. Ő Felsője május 10-ikén Mária Krisztina főhercegnő mennegezője után azonnal visszatért Bécsből Budapestre. Megérkezett Ottó és neje Mária Jozefa főhercegnő s Ferdinánd Károly főherceg. A király e hó végéig marad Budapesten. A nap nagyobb részét állami ügyek elintézésével tölti a király; hétfőn és csütörtökön általában kihallgatásokat ad. A király május 13-án délben a Műcsarnok kiállítását nézte meg.

Wlassics Gyula miniszter, Telegy műtárnok és Ujváry Ignác szolgált magyarzatokkal a királynak, a ki az első teremben főleg Munkácsy Mihály és Böcklin Arnold képei előtt időzött hosszasan, s örömet fejezte ki, hogy e műveket megszerették a szépművészeti múzeumnak. A szecessziós képekről a király ezúttal is azt mondta, hogy nem ért egyet a szecessziós művészekkel. A szobrok során Zala György kalauzolta a királyt, a kinek nagyon tetszett a felállítandó tíz szobor egyike, Hunyady Jánosé, a melyet Tóth István készítet. Közben több művészt bemutatott a királynak, ezek közt Hány Gyulát is, kitől negyven darabból álló kisebb kép van kiállítva egy teremben. A király megkérdezte a művésztől: «Mennyi idő alatt festette a negyven képet?» «Egy év alatt, Felsője.» «Nagy munkásságra vall,» mondta a király. Hány olaszországi képeire megjegyezte, hogy ismeri a vidékeket, a melyeket a festmények ábrázolnak. A király megvásárolta Révész Imréné az ez idei tárlaton kiállított nagy képét, az «Alföld» címűt, melyről a király látogatása alkalmával nagy elismeréssel nyilatkozott.

Bál az udvarnál. A budai királyi palotában, már az új palota egyik részében is, május 14-ikén este ragyogó pompa kelt. Bál volt az udvarnál, 1630 meghívott küldték szét erre s mintegy ezren jelennek meg. Mesés tündökléssel tárultak föl a termek, s a vendégek is csillogó fényt hoztak magukkal,

aranyos, ezüstös magyar viseletet, sokféle egyenruhát, érdemelet; az asszonyok és lányok pedig vidám színeket, ifjúságot, gyöngyöt, gyémántot, bársonyt, selymet, csipkét és virágot. A Bécsben szokású követések is itt voltak arany himzésű frakkjukban. Mint házi asszony Ottó főherceg neje, Mária Jozefa főhercegnő volt a hölgyek társaságának központja. A tánchoz katonai zenekar és magyar cigánybanda játszott, s a bál csárdással kezdődött. A várba felvonuló vendégeket nagy érdeklődéssel várták az utcákon összegyűlt csoportok.

Kilencz órakor jelentette gróf Apponyi Lajos udvarnagy a belső termekben összegyűlt udvarnak a társaság megérkezését, mire az udvar a nagy terembe jött. Elő a király lépett be magyar lovastábornoki egyenruhában, karján Mária Jozefa főhercegnővel, ezután Ottó főherceg Klotild főhercegnővel, Ferdinánd Károly főherceg, karján Augustus főhercegnővel és végül József Agost főherceg, karján Erzsébet Henriette főhercegnővel; utánuk jöttek még Koburg Fülöp és Koburg Lipót hercegek s aztán a kíséret tagjai. Az udvar után a diplomáciai kar vonult be, párosan, úgy hogy a

A «Király-díj» emléktárgya.

török nagy követ mellé is jutott nagykövetségi hölgy. Feltűnt 1—2 «máltai lovag» piros egyenruhájában. A képviselők közül többen katonatiszti egyenruhában jelentek meg.

A király azonnal a terembe lépte után cerelet-tartott, míg Mária Jozefa, Klotild és Augustus főhercegnők a terem oldalán gyönyörű azalék alatt fölállított aranysegélyű, piros kereteken foglaltak helyet, a társaság előkelő hölgyeinek tiszteletgészt fogadva, a kik fölváltva jelentek meg mellettük. A királyi legelősőr megszólítással tisztelte meg a püspöki kar jelen volt tagjait, különösen Schlawch bíróköt, Császka érseket, Mihályi érseket, ezután Széll Kálmán miniszterelnökhöz fordult, a kivel hosszan beszélgetett, majd a többi, úgy a közös, mint a magyar miniszterekkel társalgott. Tíz óra felé Ő Felsője a másik oldalra ment át, a hol a hölgyek pompásan-pompásan öltözékben és drágábbnál-drágább ékszerekkel, a főhercegnők

«Hazafi» visszatérése a «Király-díj» futása után.

A BUDAPESTI TAVASZI LŐVERSENYEKRL.

tes 100,000 koronát és 4000 koronás külön tiszteletdíjjal emléktárgyat nyer, s még a tenyész-tónok is szerez 3000 koronát. A díj többi része a második, harmadik és negyedik között oszlik meg. E nagy díjért május 11-én futottak. Az összes nézőhelyek tömve voltak érdeklődő közönséggel s versenyt *Blaskovich* Ernő régi istállójának *«Huzafi»* nevű három éves ménje nyerte meg 12 versenyző közül, nyergében a hamar hirre jutott hollandus származású amerikai jockeyvel, Van Dusen-nal. Képeink, melyeket a lövészenytről ez alkalommal bemutatunk, mind a *«Király díj»* napján készültek, pillanat fényképek után. Közülök egyikén a nyerőnek a 100,000 koronán kívül tiszteletdíjjal adott emléktárgy, egy tömör, fődées ezüst tál található. Más két képen a négy első lovat tünteti föl a célpontnál és a nyertes lovat bevezetését.

x *Vihnye* fürdő (Bars m.) női gyógyfürdő- és klimatikus nyaralóhelyen kényelmes, szép lakás — esetleg teljes ellátás — kapható a kies fekvésű Geesányi villában. Cím: Huszágh S. né, *Vihnye* (Bars m.)

HALÁLOZÁSOK.

Berezivicy Edmund Sárosmegyének a 70-es években alispánja s köztisztviselőben álló férfa e hó 11-én meghalt Berezivicyen 65 éves korában. Birtokán élve, gazdálkodással és történelmi tanulmányokkal foglalkozott, s több dolgozata látott napvilágot a *«Századok»*-ban. Özvegyén Sztáray Márta grófnőn kívül kiterjedt rokonsága, köztük Berezivicy Adam főpályás, Berezivicy Albert, gyógyszerész.

Id. LENGYEL Endre dr., 48-as honvéd-főorvos, az országos közegészségügyi tanács tagja, Zemplén-megyei tiszteleti főorvosa 82 éves korában Sáros-patakon. Élénk részt vett Zemplénmegye politikai életében. Tanácsbírája volt a tisztánimnői ev. református egyházkerületnek is. Régebben az orvosi irodalom terén is működött, utolsó éveiben pedig egy orvosi lexikonon dolgozott. Az elhunytban Ballagi Géza országgyűlési képviselő apósát, ifj. Lengyel Endre dr. fővárosi orvos atyját gyászolja.

Elhunytak még a közelebbi napokban: FRANCZ Károly róm. kath. plébános 83 éves korában az abauj-tornamegyei Hernád-Petri községben, 57 esztendőig működött mint lelképász. — MATHACHICH SZÉTHAL FERENCZ erdélyi nagybirtokos, 62 éves korában, szentiván-laborfalvi birtokán. — MANHOLD István a bajai posta- és táviróhivatal főnöke Baján. — BÁRÓ KEMÉNY Béla, szent-erzsébeti birtokos Szilágy-Somlyón, hová gazdasági tanácskozássra érkezett. — RADÁNY DEZSŐ, az első os. kir. Dunagőzhajós-társaság főfelügyelője, ki 38 évig szolgált a társaságban, Budapest. — ROHN NÁNDOR, a pozsony megyei misér-dénesdi róm. kath. hitközségnek 63 éven keresztül volt kántortanítója 86 éves korában Budapest. — Id. NAGY SÁNDOR 48-as honvéd-tüzér-főhadnagy, nyug. jószágigazgató, életének 80-dik évében Zsibón. — WÉBER ANDRÁS gyógyszerész 49-ik évében Parajdon. — GAJZÁÓ ANTAL ügyvéd és földbirtokos 54-dik évében Budapest. — WITTINGER ANTAL tanító és lapszerkesztő Kőszegen. — SOMOGYI GYULA magyar-mecskéi kőregyőző, 54-ik évében. — VERES LÁZAR m. kir. számlaelnök Rimaszombatban. — GOLDMANN DAVID nyug. városi apát és 48/49-iki honvédtörzsvezető 72 éves korában Aradon. — Id. FERENCZ 64 éves korában Pankotán. — GABONA Károly, a Budapesti Torna-Klub pénztárosa, Budapest.

Öz. SZAPLONCZAY JÓZSEFNÉ, szül. Boronkay Krisztina, Szaplonczay József volt képviselő édes anyja, 90 éves korában Tisza-Veresmarton. — Öz. RÁCZKEI EÖTVÖS JÁNOSNÉ, szül. Dömötör Emilia 75 éves Dunapatajon. — Öz. HOFHAUSER LAJOSNÉ szül. Heichele Hermína, 74 éves Budapest. — Öz. PAJON FERENCZ, szül. Péts Jozsefné 65 éves Budapest. — HORVÁTH JÁNOSNÉ, szül. Pósch Hermin 36-dik évében Kaloosán. — Öz. WEIMAR FERENCZ, szül. Dolanszky Mária néhai vasuti főmérnök özvegye, 64 éves, Kispesten. — Mesterházi NAGY DÉNESNÉ, szül. Langer Mária élete 45-ik évében. — ENGEL HENRIETTE 75 éves korában Budapest. Elek Pál a kereskedelmi társaság vezérigazgatója édes anyját gyászolja az elhunytban. — CSÁNYI GIZELLA, Csányi László budapesti államasvasuti főtiszt leánya, 19 éves korában.

Szerkesztői üzenetek.

Zboró, stb. A költői elbeszélések nagyon sovány a meséje, az alakoknak csak árnyait rajzolja meg, belsőjükre alig enged bepillantást, hosszadalmasan is mondja el kevéske mondani valóját. A többi vers még annyit sem ér.

Fiatal özvegy. Kedves az egyszerűsége, közvetlensége, az eleje sikerültnek is mondható, kár hogy aztán elközönösöskedik.

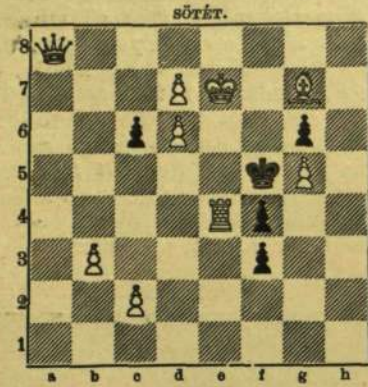
Lemondás. Jól versel, de nem érezni rajta az igazi érzés melegségét.

A kedély viharja. Borús estén, stb. Érzelmes kedélyből fakadtak, de kevés bennük a költészet s a formájuk is nagyon darabos.

Nem közelíthetők: Öngyilkos mellett. Zene zengés. Február. A két utóbbi egészen jelentéktelen, az elsőben akad egy-két jobb gondolat, de nagyon halványan van megírva s fölön-túl el van nyújtva. — *Ott-hon. Meghasznált.* Csupa dagály, nagyhangú szó, melyek nem tudják elföldni az érzés és gondolat hiányát. — *Futó.* Elrögtelt dolog, igaz érzésnek nem ez a hangja. — *Csendes szélle,* esti szélle. Néma keves hangulat, de egyéb nincs benne. — *Eridához.* Ez nem vers. — *Lehajotta fejét.* Románz. Emlékező. Részint népdal-reminiscenciák, részint *«Stambuch»-sentimentális.* — *Magános hajlék.* Az érzelmes költészet ismert *«magános hajlék»* ez, édeskés, üres.

SAKKJÁTÉK.

2274. számú feladvány. Karesch J.-tól.
(II. díjat nyert feladvány.)

Világos indúl a negyedik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A *«Vasárnapi Ujság»* 16. számában megjelent képtalány megfejtése: A *takarékosság nem fősóványosság.*

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás kítőnő sikerrel használatik

Salvator kítőnő sikerrel használatik

vese-, húgghólyag-, húggydara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Diuretikus (viz. hajtó) hatását.

Vasmentes! Képpen emésztendő! Csírmentes!
Kapható átváltókereskedésekben vagy a *Salvator-forrás* igazgatóságánál Egeresen. Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

Burmester a világhíri hegedű-művész húrját Reményi Mihály műhangszerkészítőnél, a m. kir. zene-akadémia színterében szerli be.

Specialista hegedű- javításokban, melyek a legművészebben készítenek jóllátás mellett.

A hangokozó gerenda feltalálása, mely bármely hegedű vagy gordonkák alkalmazása annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad.

Budapest, VI. kerület, Király-utca 44/a.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 9492

Mig eddig a régi borbetegek, a legkülönbözőbb súlyos ideggyógy (neurasthenia, vitustánc), a sápkor, a női arcot elértelenítő pattanások s a női nemű szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél eséklyi értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban

a PARÁDI ARSEN vízben (vastartalommal)

olyan kinevelés van, mely minden eddigi arsen-vasas viznél (Bonogno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már minthogy legelőbbiek orvosi tekintélyeink felkarolták s a fogyasztók egész serege dicsőíti hatásait, hazánkban csaknem kizárólag keresletnek örvend.

Grof Károlyi Mihály uradalmi felügyelője Parád.

Egy postaláda 7 palack parádi arsen-vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postalállomásaira 5 korona 80 filléért bérmentesen szállít a

Főraktár: ÉDESKUTY L. BUDAPESTEN, os. és kir. udvari szállító. 9663

Ásványvíz- nagykereskedő.
Kapható minden gyógyszertárban és megbízható fűszerkereskedésben.

SEIDEL és NAUMANN-féle golyó-csapágyas IDEAL írógép decimal tabulátorral. Vezérlépviseletesség Ausztria-Magyarország részére:

Feltűnést keltő!

HGH. SCHOTT és DONNATH Wien, III/3. Heumarkt 9. Budapesti képviselő: SZÉNÁSY BÉLA papírárúháza IV., Ferencziek-tere 9. 9531

A haj újra növése! Nincs többé kopaszság!

Egy említésre méltó szer, mely férfiak, nők és gyermeknek egyaránt gyönyörű hajat kölcsönöz. Megakadályozza a hajhullást, meggyógyítja a kopaszságot, porrasztja a fejét és erősíti, hosszabbá növeszteti, valamint nehezebbé teszi a hajat. A korán megemésztett haj festés nélkül visszakerül eredeti szinére. A kopasz fejnek a haj, valamint a szemöldök és szempillák újránövését juttatják.

Amerikában *«Lovaorin»* nem kell enni használtól óvakodni, mert meg a legfinomabb fejtörésem sem ártalmas.

Nincs semmi ok arra, hogy önnök és gyermekeinek ritka és csekélyes hajnövése legyen. Az egészséges hajra mint vedőre úgy télen mint nyáron szükség van és egészséges hajnövése nélkül úgy a gyermekek, mint a felnőttek folyton ki vannak téve a megüblésnek.

Az anya vagy gyermekek betegsége gyakran paralizálja a hajtot és évek mulnak, míg a természet ezt a hiányt pótolja. De ki kétkelhetnének ezen csodálatos szer tulajdonságában akkor, midőn kezünk között érez és ezer bizonyító levél van, melyek oly egyenkénti eredm. kikent százhathatóságáig kétség nem fér.

A bécsi *«Medicinisch-Chirurgisches Centralblatt»* orvosi szaklap 1901. decz. 27-én megjelent 52. száma egy felülnést keltő cikket közöl, melyben konkrét esetekben mutatja be Dr. Kulszkyki ismert bécsi orvosnak a *«Lovaorin»*-nal tett kísérleteit és elért fényes eredményeit. Dr. Kulszkyki érdeklődő közönségét világszerte kiűti, hogy a *«Lovaorin»* a legkíméletesebb és megbízhatóbb órszer kopaszság, hajkihullás és korpa ellen.

WACHTL ÉS TÁRSA 9378
fényképezési cikkek raktára
BUDAPEST, IV., Eskü-tér 6 (Klotild főh. palota).
Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papírárú és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91—48.

Gyárt nagyban előállításra következő új cikkeknek

A legújabb családi dobozokat és díszbortételeket (levélpapírokkal és borlevekkel), névjegylájkokat, gyászlapokat, gyászlevélpapírt, gyásznyelvényeket. Saját gyártmányú zászlókkal ellátott rajztáblákat, szekrényeszközök és tornaparkot, továbbá papírtánytrókat, papírcsöveket és különféle összehajtható dobozokat.

Allandó kiállítás a fenti cikkcsokból a városligeti iparosarnokban meglekinthető. 9307

Nincs mentés többé a korpa, a hajhullás, a kopaszosság, mint ezt a fenti kép mutatja.

Néhány orvos véleménye:

A *«Lovaorin»* itt hat esetben sebörhöz (koparképződés) effluviám (hajkihullás)-nál kitűnő szolgálatot tesz s mindig azonnal leszek, hogy alkalmas esetekben megint alkalmaztam. Mindenesetre kérek nekem még 3 üveg *«Lovaorin»*-t küldeni.

Dr. Ladislav Borochi, orvos, Lemberg.
Az Ön által beküldött *«Lovaorin»*-nal 4 esetben idegellátási kopaszagnál, illetőleg beteges hajkihullásnál igen kedvező eredményt érttem el, és szívesen gyakorlatilag mindig ajánlani fogom.

Dr. Karos József, orvos, Budapest.
Feltűnően folyton a *«Lovaorin»* többször alkalmaztam és igazmondóan elismerem, hogy ez nekem koparképződésnél és hasonló állapotoknál igen jó szolgálatot tesz, minél folyton azt tovább ajánlani fogom.

Dr. Garner Lajos, orvos, Lébény.
A *«Lovaorin»*-nal mostanig igen meg vagyok elégedve. Első eset, hogy egy hajnövesztőszerthez bízalmam van. Magamon az anti-sebörhöz hatást észleltem és előbb kopasz helyeken kis hajnak újra növéseit találtam. Hazánkban ajánlani fogom.

Dr. Kasimir Schmetz, orvos, Lemberg.
Ha az eredmény nem változik, a *«Lovaorin»*-t nagyon megtegyek elégedve. A fejbőrt enyhén és erőteljesen tisztítja s a mellette a hajnak szaporodása felismerhető. Az első hatást magamon tapasztaltam és nagyon örültem a csattanás eredménynek.

Dr. Ernst Ferencz, orvos, Tamási.
A *«Lovaorin»* nagyon sok sebörhöz (koparképződés) eseteknél kitűnő szolgálatot tett, nevezetesen kezdő hajkihullásnál.

Dr. Korn Gula, orvos, Kolozsvár.
Mivel a *«Lovaorin»* arra szolgál, hogy idősebb személyeknél a koparképződést, hajkihullást és kopaszsgot akadályozzon meg, minden anyának fontos tudnivaló, hogy létezik egy cosmeticum, mely a kis kedvenceinek remek hajat eredményez.

Egy nagy üveg *«Lovaorin»* ára, mely többé hósta elegendő, 5 korona, 3 üveg 12 korona, 4 üveg 20 korona. Szállítás postautánvétellel, vagy pénz előleges beküldése mellett 2 K 40 fill. franco. Utánvétellel 60 filléret több. 3 árú ára 6 korona, 6 árú 10 K. Porto külön számítottatik. 9585

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME 9638
gyorsan és biztosan ható szer szepelő, máj- és borbortok, kiütések, pattanások és mindenemű bőrbaj ellen. Röggtől hat.

Zsárlatlan. Artalmatlan. Kapható mindenütt. Ár 1 korona.

Készíti: Gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Főraktár: Török József gyógytárban Budapest. A közönség megtevésétől csező utaztatottól óvakodunk.

M. FEITH. WIEN, VII., Mariahilferstrasse No. 38. Raktár Budapest. PETROVIC MIKLÓS drogulatánál, IV., Bécsi-utca 2.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.
Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgép-ek stb. 9277

Tervek, költségvetések, Jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8. sz.
Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.
Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik. 9517

LOHR MÁRIA ezelőtt KRONFUSZ 9404
csipke, vegyeszeti tisztító- és műtéstő-intézete megnagyobbított eröművi szőnyegporló és szőrmearú megóvó-intézettel. — Megblásások átvételnek:
VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő főközpontokban:
IX., Calvin-tér 9. V., Harmad-utca 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-tér 16. Telefon 57—08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57—08.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

WACHTL ÉS TÁRSA 9378
fényképezési cikkek raktára
BUDAPEST, IV., Eskü-tér 6 (Klotild főh. palota).
Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papírárú és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91—48.

Gyárt nagyban előállításra következő új cikkeknek

A legújabb családi dobozokat és díszbortételeket (levélpapírokkal és borlevekkel), névjegylájkokat, gyászlapokat, gyászlevélpapírt, gyásznyelvényeket. Saját gyártmányú zászlókkal ellátott rajztáblákat, szekrényeszközök és tornaparkot, továbbá papírtánytrókat, papírcsöveket és különféle összehajtható dobozokat.

Allandó kiállítás a fenti cikkcsokból a városligeti iparosarnokban meglekinthető. 9307

POCKET-TELESKOPE.
Uj! Uj!

Uj optikai készlet, melynek segítségével óriási távolságra, mér-földet látni lehet. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságon is felismerhető. Nélkülözhetetlen vagy katonatiszteknek, vadászoknak, erdőszeknek, turistáknak valamint kirándulások alkalmával. A Pocket távcső a mellényzsebben való hordásra van összehajlítva és egy órában szerkesztés nélkül bármely távolságra is ráerősíthető. Ár 40 fill. franco. Utánvétellel a pénz előleges beküldése mellett 2 K 40 fill. franco. Utánvétellel 60 filléret több. 3 árú ára 6 korona, 6 árú 10 K. Porto külön számítottatik. 9585

KANN IGNÁCZ, Wien, II., Lilienbrunnngasse 47. sz.

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

BUIZIÁS
A kontinensen elismert legjobb és legerősebb hatású, érszűkítő vasforrással megáldott, színdos tölgylek és fenyvesek kőzet, miniszarony bevonattal készített fűrdő.

Hírnevesség a hideg és meleg asztifűrdők, vaslépfűrdők valódi franszsbadi moortűdők, hideggyógyintézet, uszoda stb.

Kiváló gyógyezredményeket hoz létre: női és férfi bántalmaknál, verszónyegségűnél és minden ebből eredő bajoknál, gyomor- és bélhurutos, idegrendszer, köcsvény stb. betegségeknek, szívbetegségnek és az edényrendszer megbetegedéseinek (Nebelkur), külön szakorvos kezelése alatt.

Fürdőtelep és igazgató-főorvos 9580

Dr. Szerényi Gyula Budapest, VIII., Baross-utca 4.
Amennyivel még 8 rendelés fűrdőorvos.
Prospektust küld a fűrdőigazgatóság Buziás.

SERRAVALLO 9397
CHINA-BORA VASSAL
kitűnő helyreállító szer gyengék, verszónyegnek és lábadozók számára. Ajánlja és használja orvosi kitűnőségeitől. 1200-nál több orvosi elismeréssel.

Külföldre több arany és ezüst érmetet.
Árak: 1/2 literes üveg K. 2.40, 1 literes üveg K. 4.40.
Kapható minden gyógyszerárban. Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Szeplő, himlőhely, sümör, májfolt-fakadé, perszónés, orrvörösség és minden egyéb arcztisztatlanság ellen legjobbnak bizonyult a már 52 év óta dicséretreméltón ismert s a törvény kivánalmaitnak megfelelő

Vukovári arcztisztító kenőcs és szappan.
Nagy tégely K 1.60, kisebb K 1.— Szappan 1 korona.
Főraktár: Török József gyógytár Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.

Gyógyhely és tengerfürdő **BALATONFÜRED** Posta, távirda és telefon helyben.
Zala vármegyében.

Elsőrangú fürdőintézet. Fürdőidény május 18-tól szeptember végéig.
Tiszta, ösöndös, enyhe, egyenes tóparti levegő, égvényes, sós, szénsavas, vasas gyógyforrások; juhsav-tó, az ösöndök, — Ujonnan berendezett kézi villamos és rezgő-masszázs, testgyógyászati gyógygymnasztika, valamint helyi, száraz- és hőlégek.

Szénsavas meleg pezsgőfürdők Schwarz rendszer szerint. — Szénsavas hidegfürdők. Gőzfürdők, zuhanyok, balaton-tóti hidegfürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek által igen ajánlva: vérmelegítés, görvél, gümőkör, csúsz, köcsvény, légszusztervek hurutos bántalmak, rekedtség, verköpés, gyomor- és bélhurutos, máj- és lépőbőség, női bajok és idegbántalmakban.

Hegyek által védett gyönyörű fekvés, díszes és érzészer berendezési gyógyterem, széleskörű, árnyékos sétányok, lómbos park, fenyves liget, tereze, naponta színielőadások. Hetenként táncmulatság, dívetes kirándulások, színielőadások. Elegáns lakások, csinos nyaralók. A szobák ár 80 filléretől 10 koronáig. Janus 10-ig és augusztus 21-étől a szobák 30%-al olcsóbbak. Napl. ellátás személyenként 2 koronától. Vasuti állomások: Siofók és Veszprém. Siofoktól gőzhajón 1 1/2 óra. Veszprémtől Siofokhoz 2 koronától. Vasuti állomások: Siofók és Veszprém. Siofoktól gőzhajón 1 1/2 óra. Veszprémtől Siofokhoz 2 koronától. Vasuti állomások: Siofók és Veszprém. Siofoktól gőzhajón 1 1/2 óra. Veszprémtől Siofokhoz 2 koronától. Vasuti állomások: Siofók és Veszprém. Siofoktól gőzhajón 1 1/2 óra. Veszprémtől Siofokhoz 2 koronától.

Főorvos: Dr. Huray István, kir. tanácsos. — Lakásmelegrendések, előleg beküldése mellett, **Lingl Valéria** n. fűrdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványvíz, mely mint érdényi víz is igen kedvelt, főraktára: **Édeskuty L.**, városi ásványvízüzlet Budapest. Eszközvil. kapható a balatonfüredi kútkészítésnél **Szemerény Jánosnál Veszprémben** és **Simon Györgynél Székesfehérvárott.** Prospektussal ingyen szolgál a fűrdőigazgatóság.

Igen hatásos vérmelegítő, sápkor, neurasthenia esetei hon. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveg tartalmazó postaláda 12.12 kor. franco külföldre.

Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerár.

Továbbá a készítőnél: **Rossnay Mátyás** gyógyszerár, Balvány Aradon, Szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerárban.

Rozsnyay vasas china bora.
egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyborknak. Magyar édesborral készítve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállja a versenyt, hanem azokat felül is múlja. Vermelegítőnek különösen ajánlható. Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban van alkalmazva. 9413

Legtökéletesebb arcztisztító- és sepsítőszer: **CRÈME** 2 kor., **POWDER** 1 kor., **SZAPPAN** 1 kor.

Törvényesen védve. — Kapható a gyógyszerárakban.
Főraktár: **KRIEGER GYÓGY** Korona-gyógytár, Budapest, VIII., Káivn-tér.

Általán elismert diétet-cosmetológusok és orvosok által ajánlott.

KWIZDA FLUID Kigyó-jel **TOURISTA-FLUID**

Erősítés és erőmegújítás céljából eredmény. Használják az összes turisták, amelyek párosát és lovaglik nagyobb távok utazására.

1 ÜVEG ÁRA 2 KORONA. 1/2 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLER.

Változó csak fontú védjeggyel. Kapható az összes gyógyszerárakban.

FŐRAKTÁR: **KREISAPOTHEKE KORNEUBURG** — BECS mellett.
Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerár, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26.

